



JU SREDNJA TEHNIČKA ŠKOLA TEŠANJ  
Ulica patriotske lige bb  
ID broj 4218199720007  
Tel: 032 650 103 • 032 650 669  
email: ststmedi@bih.net.ba

# MLADI TEHNI»AR

LIST SREDNJE TEHNIČKE ŠKOLE • GODINA XVIII • BROJ 18



## ■ Anketa: Radne navike učenika

Kao i prethodne godine, članovi naše sekcije su proveli anketu među učenicima u drugoj smjeni. Tema ankete su bile radne navike naših učenika i rezultati su poprilično zanimljivi.

Činjenica da velik broj učenika predmete koje su imali taj dan uči odmah je veoma pozitivna. Nadamo se da će tako ostati jer na taj način će se sigurno izbjegić nagomilavanje gradiva i neće doći do zapostavljanja predmeta. Na taj način će izbjegić stresne situacije koje nastupe nakon što se najavi više provjera znanja u toku istog dana ili sedmice.

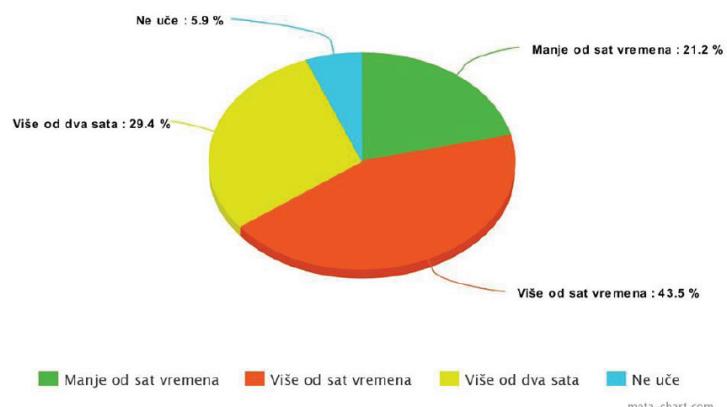
Ipak, skoro polovina od ispitanih na pitanje o zadaći je odgovorila da zadaću rade prije časa. Izgleda da im je promakao prvi dio fraze: domaća. Naучno je dokazano da obavljanje zadaće na vrijeme pomaže u pamćenju određenih lekcija jer na taj način učenik primjenjuje sposobnosti i znanje koje je tog dana usvojio.

Kod trećeg pitanja je došlo do male kontradiktornosti. S obzirom na to da je većina ispitanika odgovorila da predmete uči istog dana, na treće pitanje vezano za redovnost učenja, većina ih je odgovorila da uče samo pred odgovaranje. Postavlja se pitanje da li su na pitanja odgovarali nasumično ili je došlo do nerazumijevanja u značenju pitanja.

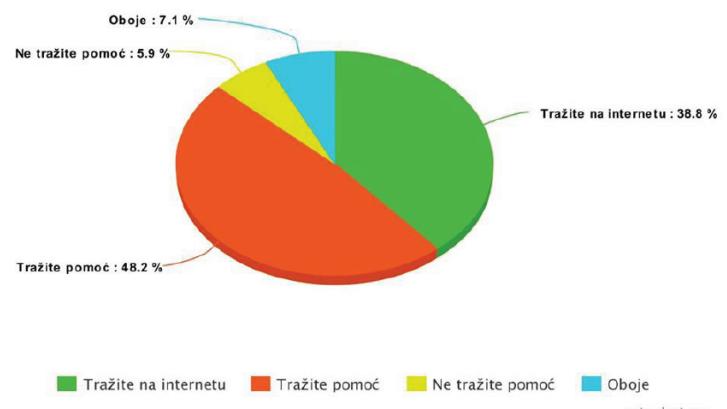
Dobra stvar kod naših ispitanih učenika jeste da se ne stide zatražiti pomoć, što pokazuje činjenica da ih skoro polovina traži pomoć od drugih osoba kada nešto ne razumije, dok nešto manja skupina pomoć traži na internetu. Pored njih, tu su također osobe koje pomoć traže i od drugih osoba i na internetu, dok je najmanja skupina onih koji pomoć nikako ne traže.

Na zadnje pitanje o tome koliko vremena dnevno provode učeći, veliki broj ispitanih je odgovorio da uči više od 1h, a zatim nešto manja skupina je odgovorila da uči više od 2h. Nadamo se da će nastaviti tim tempom do kraja polugodišta da bi postigli željene rezultate i dobre ocjene.

Koliko vremena u prosjeku dnevno provode učeći?



Da li lekcije koje ne shvalite pokušavate pronaći na internetu ili tražite od nekoga da vam objasni?



Upisan u evidenciju javnih glasila u Federalnom ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Rješenjem bro 08-651-107-4/98 od 19.3.1998. godine pod brojem 775.

Izdaje Novinarska sekcija Srednje tehničke škole Tešanj.

Glavni i odgovorni urednik Alisa Ramić-Dedić, prof. Za izdavača VahidinS@bih.net.ba

## ■ Uvodnik

Dvadeset godina je dovoljno da se možemo osvrnuti iza sebe i sagledati koji i kakav put smo prešli, a isto tako da gledamo ispred sebe i procijenimo kakvi nas izazovi očekuju. Bilo bi površno ovaj naš pređeni put prikazati samo brojkama, jer svoju važnost i težinu nose i događaji, okolnosti, aktivnosti, koji se ne daju povinovati statistici i njenim parametrima. Ono što je činilo konstantu proteklih godina jeste da se naša škola ostvaruje kao gniazdo u kojem se razvijaju talenti, tra-

že i pronalaze sklonosti, otvaraju vidici, rađaju i ostvaruju ljubavi,... Mladi tehničar i ove godine donosi niz priča o različitim aktivnostima i uspjesima naših učenika i profesora.

U uređivanju ovog broja Mladog tehničara učestvovale su vrijedni učenici: Amra Lugonić, Asija Mević, Nađa Sprečo i Ernes Halilović, uz nesebičnu pomoć profesora Ilijaza Dudića.

## ■ Dvadeset godina Srednje tehničke škole

### - JUČER, DANAS, SUTRA -

20 godina nije tako veliko razdoblje u životu škole, ali puno toga se dogodilo kroz to vrijeme, puno je toga o čemu treba pisati i govoriti, jer nažalost zaboravlja se, posebice ako nije na vrijeme zabilježeno.

Zato smo odlučili u ovom našem jubileju stvoriti zapise o što više aktivnosti naše škole te pokušati oteti zaboravu ono što su postigle generacije prije nas, kao i zabilježiti ono što činimo danas.

Srednja tehnička škola Tešanj nastala je transformacijom bivše Mješovite srednje stručne škole i Mješovite srednje škole „Musa Ćazim Ćatić“, Gimnazije, Ekonomskie i Medicinske škole Tešanj, odlukom Prelaznog vijeća 24.06.1997.

Od Mješovite srednje škole „Musa Ćazim Ćatić“ preuzela je dvije škole i to : Ekonomsku školu i Medicinsku školu. Od Mješovite srednje stručne škole je preuzela još dvije škole četvrtog stepena: Elektrotehničku i Mašinsku školu.

Prvog septembra 1997. počela je redovna nastava za 549 učenika novoformirane škole raspoređenih u 16 odjeljenja. Zadatak i čast da rukovodi novonastalom školom pripala je Muji Brki, profesoru mašinske grupe predmeta, koji se na mjestu direktora zadržao punih osam godina. Našom školom potom su rukovodili Fehim Softić, Vahidin Sinanović, te od 2018. Albin Softić.

Od njenog osnivanja do danas u školi su se događale značajne promjene, bilo vezane za programe, opremanje škole ili značajna dostignuća u njenom radu. Danas raspolažemo sa moderno opremljenim kabinetima te nastojimo svakog dana osavremeniti



nastavu nabavkom savremenih nastavnih sredstava i pomagala.

U proteklim godinama postojanja i rada, veliki je broj nastavnika, profesora i stručnih saradnika ugradio dio sebe u ovu školu, voljeli su svoj poziv, voljeli su mlade ljude i savjesno vršili svoj posao. S ponosom možemo reći da je tako i danas. Trebalo bi nam puno prostora i vremena da ih sve nabrojimo, ali ćemo spomenuti one koji su od prvog dana hrabro krenuli putem nove škole, a koji su tu i danas. Ovom prilikom zahvaljujemo im se na iskrenoj predanosti radu i odanosti koju su pokazali prema ovoj školi. To su:

Besima Sinanović, Mehmed Ahmetagić, Mujo Brka, Nerminka Mešinović, Alma Kovač, Samko Vejsić, te Vesna Seljubac i Fehim Softić, koji su u penziji.

Danas se možemo pohvaliti kolektivom u kojem, pored iskustva starijih profesora, se osjeti i pozitivna energija mlađih profesora, elana punih, spremnih na sve zadatke i puteve do postavljenih ciljeva.

Nezamisliva je škola bez izvannastavnih i sportskih aktivnosti, humanitarnog rada, ekologije. Zato u našoj školi, pored obrazovnog rada, značajnu ulogu, posebno u ostvarivanju odgojne funkcije, imaju i raznovrsni programi vannastavnih aktivnosti.

Naši učenici su na svim nivoima postizali, a i danas postižu, zavidne rezultate. Iz godine u godinu učestvuju na općinskom, kantonalnom i federalnim takmičenjima iz matematike i fizike. Iako je svih ovih godina bilo značajnih uspjeha, ipak šk.2001/2002. učiće u historiju jer je učenik naše škole Maid Hajrić osvojio prvo mjesto na Federalnom takmičenju iz fizike. Ove šk.godine naša učenica Fatima Hadzikadunić plasirala se na Federalno takmičenje iz matematike.

Učenici naše škole redovno učestvuju na festivima rada gdje izlažu svoje inovativne praktične radove, učestvuju na takmičenjima u teoretskom i praktičnom radu . Bili smo i član udruženja PONS te učesnici Medicinijade.

Ne možemo da ne spomenemo Dramsku, Litterarnu te Horsku sekciju koje su najzaslužnije za sve kulturno-zabavne programe u školi.

Važno je spomenuti mnogobrojna sportska takmičenja u kojim su učešće uzimali i naši učenici. Uspjesi učenika na polju sporta su nesumnjivo veliki, a prostori u vitrinama su mali kako bismo poredali sve medalje koje su osvojili naši učenici u raznim sportskim vještinama: nogomet, košarka, odbojka, kick-boks i druge vještine.

Najviše zanimanja učenika izaziva turnir u malom nogometu koji se tradicionalno održava između učenika triju srednjih škola.

Da je ljubav snaga koja pokreće svijet pokazuju članovi sekcija Liga humanista i Eko sekcija. Naši učenici neprestano su pokazivali ljubav, volju želju za zaštitom naše životne sredine pod vodstvom profesorica Nasihe Redžić. Također, imali su razumijevanja za one kojima je pomoć potrebna i često su se odazivali na mnogobrojne humanitarne pozive uz organizaciju prof.Raščić Raseme.

Uspjesi naših učenika ne prestaju kada izađu iz svojih školskih klupa. Oni najčešće uspješno nastavljaju dalje školovanje . Neki od njih danas su doktori, ekonomisti, direktori javnih ustanova, inženjeri. Neki su se ponovo vratili u iste školske klupe, ali sada kao profesori, spremni da nove naraštaje upute na pravi put, put znanja, humanosti, dobronamjernosti. Bivši učenici, a potom profesori Srednje tehničke škole su, između ostalih, današnja pedagogica Aldina Halilović, profesori: Dino Sejmenović, Esad Bašić, Sanela Čamđić, Elma Hadzan, Emina Hasanić, Dzenana Krličević, Esmira Jašić, Enida Ferizbegović, Adis Halilović, Safet Jašić, doktori Anis Cerovac, Zahid Kurbašić, Halida Hakić koji sada rade u Medicinskoj školi.

## Gdje je škola bila prije 20 godina, a gdje je danas?

Prvobitna opremljenost škole je bila „dobra“ što je podrazumijevalo da u školi imaju klupe, stolice, tabla, kreda i geometrijski pribor. S vremenom se to tako mijenjalo da škola pored obaveznih klu-pa, table i kreda ima TV prijemnike , računare, kasetofone, DVD playere, projektoare pa i priključak na internet mrežu. Nastava se svakim danom sve više modernizuje tako da učenici predmetne nastave pohađaju kabinetsku nastavu iz određenih predmeta.

Danas škola ima 29 odjeljenja i 655 učenika. Školska zgrada ima 11 vlastitih učionica,1 multimedijalnu, 5 specijaliziranih kabinet, 7 nastavničkih, 1 labaratoriј, 1 radionicu i biblioteku. Problem nedostatka učioničkog prostora riješen je opremanjem privremenih učionica u zgradili nekadašnjeg gradskog obdaništa.

U periodu od 2014. do danas urađeno je najviše. Gotovo nadljudskim snagama rukovodstva te ostalih uposlenika, Škola je doživljela nevjero-vatan preporod.

U opremu i uređenje škole uloženo je preko 100.000 KM pri čemu su sve radove izveli radnici škole.

Uređeni su i savremeno opremljeni kabineti za zdravstvenu njegu i elektrotehniku, multimedijalna učionica, biblioteka škole.Uređena su i dva kabineta informatike za paralelno izvođenje nastave informatike. Savremeno je opremljena radionica za elektrotehničku školu. Zamijenjena je dotrajala unutarnja stolarija sa novom plastičnom stolarijom. Također, nabavljen je preko stotinu novih stolica, mikroskopi za biologiju, setovi laptopa i projektor za sve stručne aktive i još mnogo toga.

## Kako zamišljamo našu školu u budućnosti?

Sa trajno riješenim problemom učioničkog prostora, većim knjižnim fondom u našoj biblioteci, te naravno nastaviti poboljšavati kvalitetu nastave u skladu s potrebama nastavnog plana i programa kroz opremanje učionica i labaratoriјa modernom didaktickom opremom. Naš odgovor je da ne namjeravamo stati.

Ne zaboravljamo ni druge, nama jednako važne ciljeve: odgovoran odnos prema radu ne samo učenika već i profesora, priznavanje ljudskog do-stojanstva, demokratska atmosfera, timski rad i kvalitetna komunikacija .U našoj školi takvu šku-lu priželjkujemo i gradimo.

Selvedina Karagić, prof.

## Mi smo tu radi učenika

MT: Prošle su dvije decenije od osnivanja JU Srednje tehničke škole. Vaš osvrt.

JU Srednje tehničke škole osnovana je 1997.godine u procesu reforme srednjih škola u Tešnju kao škola u kojoj se obrazuju učenici tehničkih škola, mašinske tehničke, eletrotehničke, medicinske i ekonomiske.

Pri svom formiranju škola je imala 14 odjeljenja. Za tehničku školu može se reći da predstavlja jedan vid živog organizma koja je u proteklih dvadeset godina stasala u značajnu obrazovnu instituciju koja je obrazovala veliki broj učenika. Dobar dio tih učenika danas su inžinjeri, ljekari, profesori, ekonomist, pravnici....

Danas tehnička škola ima 29 odjeljenja i preko 650 učenika.

Takođe, pored učenika kao najvažnijeg segmenta bitan je i prostor u kojem se odvija nastava. Pri formiranju škola je raspolagala sa 8 učionica dok danas škola ima 13 učionica i dva kabineta informatike, ali još uvijek nedostaje dio prostora za kvalitetniji proces obrazovanja naših učenika.

Ovdje se mora naročito istaći kraj 2013.godine i izbor Vahidina Sinanovića za direktora škole. Njegovim izborom i uz podršku značajnog dijela radnika škole dolazi do oporavka i procvata škole. Ponovo raste interes za upis u Tehničku školu, redovno se bez problema ispunjava upisna kvota od 7 odjeljenja, a u opremanje i uređenje škole uložen je velik trud i rad radnika škole, te značajna sredstva, preko 100.000 KM, tako da Tehnička škola predstavlja jednu od rijetkoh škola u Bosni i Hercegovini koja je uložila toliku sredstva u opremanje škole.

MT: Koji su pozitivni pomaci učinjeni u ovom periodu?

Osim činjenice ogromnog rasta, ili tačnije, udvostručenja broja odjeljenja i učenika škole, kao najvažniji pomaci mogu se istaći uvođenje smjera Građevinske tehničke škole, građevinski tehničar, zatim obrazovanje učenika Medicinske škole za različita zvanja, farmaceutski, akušersko-ginekološki, laboratorijski tehničar, uz konstantno zadržavanje osnovnog zvanja, medicinska sestra-tehničar.

Isto tako, došlo je do značajnog osavremenjivanja nastavnog procesa kroz uređenje i opremanje škole, uređenje specijaliziranih kabineta, radionica za praktičnu nastavu i slično.



MT: Na početku ste mandata u rukovođenju školom. Koji su vam prioriteti? Na šta ćete posebno usmjeriti energiju?

Tačno je da sam na početku mandata, od januara mjeseca 2018.godine rukovodim školom, ali moram istaći da mojim izborom ne dolazi i do nekih velikih promjena.

Naime, kako sam već istakao, izborom Vahidina Sinanovića kao direktora škole, napravljena je strategija razvoja i opremanja škole u cilju povećanja konkurenčnosti škole i povećanja zainteresovanosti učenika za Tehničku školu.

U izradi i realizaciji strategije aktivno sam učestovao te moja današnja pozicija omogućava nastavak aktivnosti na tom planu.

S obzirom da je Tešanj poznat po mašinskoj industriji, prioritet škole je uređenje i opremanje Kabineta za mašinsku struku, čija je realizacija pri kraju i njegovo svečano otvaranje je planirano u okviru Dana škole. U uređenje i opremanje kabineta škola je uložila oko 15.000 KM, a dobar dio radova su izveli radnici škole. Takođe, u nadrednom periodu je planirano i uređenje ostalih učionica za druge predmete.

Isto tako, od ove godine škola je krenula u projekt zamjene dotrajale vanjske stolarije u učionicama čime će se stvoriti puno bolji uslovi za učenike, s obzirom da je najveći dio učionica škole u najvišem dijelu zgrade i dolazi do problema u zagrijavanje prostorija u hladnijim danima.

MT: U kojoj mjeri se škola može osloniti na užu i širu društvenu zajednicu?

Kao što je poznato, raspodjelom nadležnosti u Federaciji BiH, obrazovanje je u nadležnosti kantona i uz sve probleme, s kojima se kanton suočava, te nedostatak finansijskih sredstava, može se reći da kanton izvršava svoje preuzete obaveze, ali ta sredstva nisu dovoljna za značajniji napredak i

opremanje škola. Ipak, treba istaknuti da je ove godine u budžetu ZDK-a planirano 20.000 KM za obnovu krova i stolarije škole.

S druge strane, Općina Tešanj, iako nema nadležnosti, pruža značajnu pomoć školi: od pomoći u organizaciji odlaska na takmičenja učenika, do podrške u uređenju i opremanju škole.

**MT:** Prati li škola tržište rada, ili školuje zanimanja za biro rada?

Bosna i Hercegovina je specifična po mnogo čemu, pa tako i po lakom usvajanju riječi, kao na primjer, „tržište rada“!?

U kontaktu sa predstavnicima poslodavaca, obrazovanja, institucija vlasti uporno se nameće sintagma „tržište rada“, obrazovanje, naročito velikog broja učenika medicinske škole i slično.

Ja im pokušavam odgovoriti i predstaviti stav škole na njihov način, da li će oni odbiti raditi proizvod za kojim kupci iskazuju potrebu? Neće...

Prema tome, i škole su na tržištu, one nude ono za što postoji potražnja, ne možemo mi prisiliti ili nekim administrativnim mjerama „tjerati“ djecu da upisuju neka zvanja ili zanimanja...

Mora se ostvariti neki vid saradnje poslodavaca i škola, da se učenici stimuliraju za određena zanimanja. U okviru ovakvog pristupa, Tehnička škola je u završnom procesu potpisivanja ugovora sa kompanijom Mann Hummelba da određeni broj učenika trećeg i četvrtog razreda Elektrotehničke škole obavlja jedan vid prakse u ovoj kompaniji, a najboljim bi kompanija Mann Hummelba ponudila ugovor o radu, nakon završetka školovanja.

**MT:** Škola je aktivno uključena i u obrazovanje odraslih. Koji su rezultati postignuti?

Tehnička škola je od samog početka zainteresovana i uključena u proces obrazovanja odraslih, od učešća u izradi Zakona o obrazovanju odraslih, do učešća u pripremi Nastavnih planova.

Uzimajući u obzir sve benefite koje škola i radnici škole imaju od obrazovanja odraslih, aktivno smo radili na pripremama škole, od preregistracije do izrade internih akata, da spremni dočekamo početak primjene Zakona o obrazovanju odraslih, tako da smo prva škola koja je raspisala konkurs za upis polaznika odraslih i u toku je obrazovanje za zvanje medicinska sestra-tehničar.

Ovdje moram napomenuti da je u proteklim godina, zahvaljujući obrazovanju odraslih škola ostvarila značajne prihode i cijelokupno opremanje koje je urađeno, finasirano je iz tih prihoda.

**MT:** Evidentan je smanjen broj upisanih učenika u srednje škole. Naša škola se još ne susreće s tim problemom. Vaš komentar.

Općina Tešanj je jedna od rijetkih općina koja nema izraženo smanjenje broja učenika koji završavaju osnovnu školu. Međutim, kako sam ranije naveo, škole su na tržištu i evidentan je odlazak jednog dijela svršenih osnovaca u druge sredine. Tehnička škola je nekada imala 920 učenika i imala prosjek 31,3 učenika po odjeljenju. Danas ima 650 učenika i prosjek od 22,7 učenika po odjeljenju, tako da ima značajnog pada broja učenika. Ovo je naročito bilo izraženo u školskim 2013/2014 i 2014/2015.godini i to u Ekonomskoj školi. Punim angažmanom direktora, radnika, marketingom, opremanjem i uređenjem škole, podignuta je konkurentnost naše škole i u posljednje dvije godine mi smo uspjeli ostvariti predviđeni upis učenika, što i u narednom periodu predstavlja najveći izazov.

**MT:** Mogu li se, u narednom periodu, očekivati nova zvanja?

Kako je već rečeno, škola je uvodila različita zvanja, kao pokušaj odgovora na smanjenje zainteresovanosti učenika, te zainteresovanost naših partnera. Uveli smo zanimanja laboratorijski tehničar, zatim mašinski tehničar za kompjutersko upravljanje mašinama ...

Svako novo zvanje podrazumijeva i ispunjavanje propisanih uslova kako radnika nastavnom procesu tako i materijalnotehničko uređenje odnosno zahtijava značajna sredstva te će i škola u skladu sa tim i zainteresovanosti potencijalnih učenika odlučiti se na eventualno uvođenje novih zvanja.

**MT:** Evidentno je kontinuirano osavremenjivanje nastavnog procesa u našoj školi. Šta možemo ponuditi učenicima koji tek upisuju Srednju tehničku školu, i šta time dobijaju?

Ogromno je ulaganje i osavremenjivanje nastavnog procesa u školi. Na primjer: naša škola ima 8 laptopa u upotrebi, dvije multimedijalne učionice. Da li je to bitan faktor budućem učeniku i njegovom roditelju? Jeste, ali ne i odlučujući!?

Učenik, kao individua, trebao bi biti u fokusu škole i najvažnija stvar koja se može ponuditi učenicima i roditeljima je upravo ta činjenica. Učenik je u fokusu pa razrednici, u saradnji sa pedagogicicom i menadžmentom škole, nastoje omogućiti svim učenicima da se pronađu u našoj školi.

Ujedno to je i budućnost opstanka škole, posvećivanje pune pažnje učenicima jer smo MI, RADNICI ŠKOLE, TU RADI NJIH, A NE ONI RADI NAS.

## ■ Dobrovoljno davanje krvi



U četvrtak, 22. februara, u našoj školi je održano dobrovoljno davanje krvi koje su vodili volonteri Crvenog križa. Krv su mogli dati svi učenici stariji od 18 godina. Odaziv na ovu humanu akciju je bio veliki te se prijavilo 60 davaoca od kojih je 37 ispunjavalo uslove o davanju krvi. Već dugi niz godina naša škola organizuje ovu akciju u cilju

prikupljanja što veće količine krvi, koja se zatim šalje u zdravstvene ustanove na području općine Tešanj. Krv je lijek koji samo čovjek može proizvesti. Doniranje krvi je dobro djelo kojim možete spasiti nečiji život. Jedna doza vaše krvi može spasiti ne jedan, već tri života. Nadamo se da će u narednim godinama odziv biti još veći.

## ■ Učenici Srednje tehničke škole ujedinjeni u različitosti



Širom svijeta 21. mart se obilježava kao Svjetski dan Down sindroma. To je dan kada se slavi ljepota različitosti i inkluzija.

U samoj Bosni i Hercegovini, ovaj dan se obilježava već cijelo desetljeće. Svake godine je sve više i više učesnika, uključuju se razne organizacije, škole kao i veliki broj građana. Na manifestaciji "Šarane čarape", povodom Međunarodnog dana osoba s Down sindromom, u Zenici je u srijedu, 21.3.2018. godine, oboren Guinessov rekord u najvećem broju osoba s različitim parom čarapa s 1.589 učesnika.

Djeca iz čitave Bosne i Hercegovine, u areni "Husejin Smajlović", su učila o inkluziji osoba s Down sindromom kroz sport, obrazovanje i kulturu. Učenici Srednje tehničke škole bili su s ponosom bili dio tog spektakla.

**Mi smo dežurna ekipa za smijeh i radost cijele škole, uvijek spremni na više i bolje.  
Mi smo kreativci, vječiti sanjari, majstori scene, jednom riječju – umjetnici.  
Mi smo Dramska sekcija Srednje tehničke škole!**



Velika nam je čast predstaviti se i upisati se u historiju ove škole. Dobili smo mnoge pohvale da smo najbolja dramska sekcija dosad. Vođeni profesoricom Selvedinom Karagić uspjeli smo iznijeti na scenu nekoliko uspješnih predstava i skečeva. Ono na što smo najponosniji jeste komedija "Porodična idila" režisera i scenariste Adisa Merdića koja je svoje mjesto našla i na pozorišnim daskama. Publika je bila oduševljena kada je premijera bila za Dan škole 2017.godine, te su odmah zavoljeli likove Fadile, Zulejhe, Ferida, Profesora, Snahe i Ragiba koje su maestralno odglumili: Ajla Mulić, Aida Bureić, Elmin Begić, Ajdin Bajrić, Muamera Karabegović i Adis Merdić. Reakcija publike je bila izvanredna i prvi put u historiji ove škole, predstava sa školske svečanosti odigrana je za širu javnost u Bosanskom pozorištu Tešanj u sklopu humanitarne večeri "Mali dar za veliku stvar".

Nedavno smo dobili poziv da gostujemo pred mališanima vrtića "Evlad" na Krndiji što smo sa velikim zadovoljstvom prihvatili. Po scenariju Ajle Mulić odigrali smo kratku predstavu "Dječak

i zebra – dobrota se uvijek isplati", a gromoglasni dječiji aplauz bila je dovoljna ocjena našeg rada. Na sceni su nam se tad priključile Zejna Rošić i Ajla Halilović sa ulogama princeze i zebre, a po red njih igrali su i Aida Bureić (Panda), Ajla Mulić (prijevjetač), Adis Merdić (dječak) i Mamoš koji nam je pomogao dočarati atmosferu.

Trenutno pripremamo nastavak Porodične ideje, koji će se odigrati za 20.rođendan naše škole, a prilog o tome očekujemo u narednom izdanju Mladog tehničara!

Želimo poslati poruku mlađim kolegama koji vole glumu i scenu da se pridruže dramskoj sekciji i da se prepuste i uživaju u svim čarima scene i pokreta. Dramska sekcija je mjesto gdje smo svi slobododni da iznesemo svoje ideje i da zajedno stvorimo novi, ljepši i bolji svijet, makar na kratko, da odlutamo od realnosti i svega što nas okružuje. Prilika je to za usavršavanje, upoznavanje i sticanje novih prijateljstava, a najdraži i najbolji trenuci jesu oni na probama, dok se predstava sprema, kada se svi smijemo i "zabušavamo".



**Naša dramska sekcija razveselila najmlađe!**

19.februara 2018.godine su članovi Dramske sekcije, zajedno sa prof.Selvedinom Karagić, bili gosti vrtića Evlad te priredili mališanima nezaboravno jutro predstavom "Dječak i zebra,dobrota se uvijek isplati".

## ■ In memoriam Profesori koji ne (do)čekaju penziju



Ahmo Bedak  
(1. 10. 1959.-3. 11. 2017.)



Fadila Gogić  
(25. 7. 1955.- 11. 1. 2018.)

Oni stare kredite zatvaraju novim i uvjereni su da tako profitiraju. Imaju bar dva fonda (sakrivena i od sebe!) koje čuvaju za crne dane. Kada ih, na ulici, presretnu bivši učenici i pohvale se da su položili važan i težak ispit, ne mogu im se sjetiti imena, ali se živo sjećaju u kojoj su klupi sjedili, šta su ih pitali i kakve su odgovore dobili.

Ozari im se lice kada im bivši učenici pomognu iznijeti pretrpane kese iz samoposluge, ili kada uz škripku kočnica, u novom autu, bivši učenik galantno pokaže rukom da bezbjedno mogu preći cestu. A kada im bivši učenici postanu kolege u zbornici, doživljavaju ih kao još nesvršene srednjoškolce. Stalno ih nešto propituju, upućuju....jer, jedno je izvjesno: profesori ne stare, samo se stvari i okolnosti oko njih mijenjaju. Pristižu nove generacije kojima valja prenositi znanje. Njima kalendarška godina, mimo svih drugih, počinje 1. septembra i tako se i organizuju.

Njima se bolovanja poklapaju s vikendima, rasputnjima i državnim praznicima. Da se ne bi gubili školski časovi. Nerijetko ih i smrt zatekne u te dane.

Iza njih ostanu tek načeta kutija lijekova, trećina nepročitane knjige, nepredati mjesecni planovi, i pokojna anegdota, koju generacija generaciji u beskraj prenosi i tako produžava sjećanje na njih.

Od poštenih ljudi - dovoljno.

## ■ Grupisanje učenika u razredu

Jedan od osnovnih problema koji se javljuju u današnjim razredima jesu upravo grupe koje se formiraju među učenicima. Upravo te grupe su jedan od osnovnih uzroka nastanka drugih problema kao što su vršnjačko nasilje. Grupe se formiraju s ciljem zajedničke borbe protiv drugih učenika ili grupa. Razlozi formiranja grupa su razni, a neki od njih su:

### Nacionalnost

Ukoliko učenici pohađaju nastavu u sredini gdje nastavu pohađaju i učenici drugih nacionalnosti, dolazi do stvaranja grupa među učenicima na osnovu zajedničke nacionalnosti. Kao posljedica, dolazi do fizičkog i verbalnog nasilja među učenicima, te raznih drugih vrsta nesuglasica ili rasprava.

### Finansijska situacija

Živimo u sredini gdje su klasne razlike jasno izražene. Tako su i među učenicima klasne razlike, jedan od osnovnih problema koji dovode do ljubomore među učenicima i formiranja grupa na bogate i siromašne.

### Zajednički interesi

Ovaj način formiranja grupa je manje izražen, ali ne i zanemariv, s obzirom na to da se među učenicima javljaju grupe onih koji treniraju nogomet, onih koji treniraju odbojku, onih koji slušaju rock muziku i onih koji slušaju narodnu muziku, i sl. Ukusi su različiti i o njima ne treba raspravljati, a pogotovo ne formirati grupe s ciljem ubjedjenja drugih da ono što oni rade nije ispravno.

### Razlike u ocjenama

Povremeno se desi da neki učenik koji je slabiji ocjena u odnosu na druge, ne može da zatraži pomoć od učenika sa boljim ocjenama, iz razloga što su u različitim grupama i nisu na istom nivou znanja u školi. Isto tako, zna se desiti da odličan učenik biva verbalno maltretiran od strane slabijih učenika u razredu, koji čine većinu, te nazvan pogrdnim imenima.

### Stupanj popularnosti

Ovo je 21.stoljeće, stoljeće koje su okarakterisale društvene mreže i tehnologija. Među učenicima se formiraju grupe na one popularne na društve-

nim mrežama i one manje popularne. To dovodi uglavnom do ismijavanja i podrugivanja, a nerijetko i do fizičkog obračuna grupa.

### Izgled

Nismo svi nadareni da izgledamo lijepo, da smo zgodni, elegantni, lijepo i uredno odjeveni... Međutim, tako ne razmišljaju učenici koji formiraju grupe u razredu na osnovu toga kako ko izgleda. Najviše budu maltretirani gojazni učenici i učenici koji su različiti u stilu odjevanja.

### Spol

Na planeti Zemlji nije još uvijek u potpunosti iskorijenjen oblik društvene zajednice gdje muški rod vodi glavnu riječ, što se odrazilo i na učenike u našim školama. Na osnovu spola dolazi do podjela u razredu, gdje, uglavnom, muškarci potcenjuju i omalovažavaju djevojke. Razlog tome je ograničeno razmišljanje, kao i uticaj porodice na same učenike.

Ernes Halilović i Aid Begović, IIg



U subotu, 10. februara, učenici Srednje tehničke škole Tešanj, tradicionalno su posjetili planinu Vlašić. Na jednodnevni išli su učenici svih odjeljenja u pratnji svojih profesora i direktora škole. Ova srednjobosanska planina nikoga nije ostavila ravnodušnim, pa tako ni naše učenike koji su se sa pozitivnim utiscima vratili. U povratku je posjetio trgovачki centar „Fis“ u Vitezu, što se naročito dopalo učenicima, ali i profesorima. Uz odličnu atmosferu, ugodno putovanje, druženje, pjesmu i smijeh naši učenici i profesori su uživali u zimskim radostima na Vlašiću. Nadamo se da će se ovaj tradicionalni izlet nastaviti organizirati, te da će i buduće generacije uživati u zimskim čarolijama neke od naših planina.

## ■ Kantonalno takmičenje iz matematike



Ove godine, kao i proteklih godina, učenici Srednje tehničke škole Tešanj, u pratnji predmetnih profesora, učestvovali su na Kantonalnom takmičenju srednjih škola iz matematike. Takmičenje je održano 10. marta u Mješovitoj srednjoj školi u Maglaju. Našu školu predstavljali su učenici koji su ostvarili najbolje rezultate na školskom takmičenju. Srednja tehnička škola nakon deset godina ponovo ima predstavnika na federalnom takmičenju, zahvaljujući učenici prvog razreda Elektrotehničke škole, Fatimi Hadžikadunić, koja je, zauzevši četvrtoto mjesto, ostvarila plasman na federalno takmičenje, a koje će biti održano na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu. Nije zanemariv ni uspjeh i trud drugih takmičara naše škole, koji su imali manje sreće, koncentracije i predznanja od Fatime. Našim takmičarima želimo iskreno čestitati, a Fatimi želimo puno sreće i što bolji plasman na federalnom takmičenju 24. marta.

## ■ Kantonalno takmičenje iz fizike

17. marta, u Katoličkom školskom centru „Sveti Pavao“ u Zenici održano je kantonalno takmičenje za učenike srednjih škola. Uz pratnju predmetnih profesora Admira Kopića i Adele Muminović, učenici naše škole: Fatima Hadžikadunić i Ernes Halilović, Haris Kopić i Emir Hrnjić, te Omer Salkamović i Ehlimana Ahmetović podijeljeni u tri oblasti (Mehanika i termodinamika, Elektromagnetizam i talasi, Optika i atomska fizika), ostvarivši najbolje rezultate na školskom takmičenju, predstavljali su Srednju tehničku školu na kantonalm takmičenju. Ostvarili su jako dobre rezultate, ali, nažalost, nisu se plasirali na federalno takmičenje. Čestitamo im na ostvarenom uspjehu, ali i trudu i zalaganju, te se nadamo boljem uspjehu takmičara naše škole sljedeće godine.

Ernes Halilović, II g



## ■ Učenici Mašinske škole u posjeti Man Hummelu



Godišnjim planom rada Aktiva mašinske stručno-teorijske nastave planirane su stručne ekskurzije i posjete učenika Mašinske škole raznim privrednim kolektivima koji se bave metaloprerađivačkom djelatnošću, kako na nivou općine, tako i šire.

Jedna u nizu planiranih posjeta privrednim subjektima u općini Tešanj realizirana je u četvrtak, 5.4.2018.godine, kada su učenici prvog razreda Mašinske tehničke škole u pratnji profesora: Amire Hrvić, Omera Hasanića i Muje Brke, posjetili Man Hummel. Tri inžinjera su, kao predstavnici domaćina, u trosatnom, dobro osmišljenom programu posjete, učenike upoznali sa kompletnim programom proizvodnje svih vrsta filtera koji se izrađuju u fabrići.

## ■ Kantonalno debatno takmičenje

7.4.2018. godine, na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici, a pod pokroviteljstvom Ministarstva obrazovanja ZDK, održano je Kantonalno debatno takmičenje. Ekipu Srednje tehničke škole činili su: Ajla Kurbašić, Amra Lugonić, Ensar Djedović i Adnan Pihljak, te profesorica Alisa Ramić-Dudić. Naši debatanti su u polufinalu poraženi od debatanata visočke gimnazije. S obzirom na to da je debatni tim prvi put učestvovao na kantonalm takmičenju, zaista možemo biti zadovoljni ovim rezultatom i čestitamo našim debatantima na borbenosti.

Amra Lugonić II md2





## ■ Mali dar za veliku stvar

25.maj 2017.godine ostat će upamćen kao datum kada su učenici jednog nemirnog razreda, tada IIImd3, napravili najlepši Mali dar za veliku stvar, istoimenu humanitarnu akciju, a sve to u režiji svoje mašte i dobre volje!

Vođeni humanošću, ono što je sinonim za njihovu profesiju, odlučili su usrećiti svoje kolege iz razreda koji nisu mogli sebi priuštiti maturalnu ekskurziju. Zasukali su rukave, uzeli oklagije, prstohvat šećera i brašna i pravili ukusne kolače koje su dugo bili omiljena poslastica u zbornici i među učenicima. Prodaja je išla dobro, ali oni su htjeli više za svoje kolege. Stoga su uz podršku Centra za kulturu i ob-

razovanje Tešanj uspjeli organizovati humanitarno veće gdje su prikazali kako nisu samo vrsni kuhari već i izvrsni glumci, pjevači i recitatori.

Te večeri u prepunoj sali Doma kulture (CKO) izведен je repertoar gdje je publika uživala do posljednjeg daha. Emotivne izvedbe sevdalinki i energičnih pop pjesama grijali su dlanove publike, recitacija o najljepšoj nam Bosni i Hercegovini nažila je sve prisutne, a kao šlag na kraju, članovi dramske sekcije naše škole odigrali su predstavu Porodična idila koja je nasmijala sve posjetioce do suza!

Ponosno su izjavili da su prikupili te večeri 1600 KM što je omogućilo plaćanje ekskurzije za tri učenika, što je veliki uspjeh bio za njih i ogroman vjetar u leđa da nastave činiti dobra djela i pomagati drugima. Njihova razrednica, profesorica bosanskog jezika i književnosti Selvedina Karagić dodala je u svom kratkom obraćanju: "3md3, volim vas!" što je bilo dovoljno njenim učenicima da shvate da su učinili izvanrednu stvar.

Svoj uspjeh su proslavili na plaži u Lloret de Maru, uz pjesmu i smijeh, kako im to priliči.

Nadaju se, kako kažu, da će ih po tome pamtitи i da će drugi učenici slijediti njihov primjer jer dobro se dobrim vraća i samo se lijepi stvari pamte!

## ■ Međuškolski debatni susreti



U petak, 17.11.2017. godine, debatni klub Srednje tehničke škole Tešanj bio je domaćin međuškolskog debatnog druženja. Naime, u goste su stigli debatanti Gimnazije Musa Ćazim Ćatić Tešanj i Mješovite srednje škole Stjepana Radića Usora. Tema ovih susreta bila je: Inkluzija je ljudsko pravo. Održane su dvije debate, a bilo je vremena i za druženje i upoznavanje. U veselom raspoloženju razgovaralo se o problemima

srednjoškolaca, ali i o predstojećem regionalnom takmičenju u organizaciji CKD-a Sarajevo. Zahvaljujemo se svim debatantima, trenerima: Nađi Brkić, Sabahudinu Ćemanu i Kristijanu Glavašu na uloženom trudu. Debatante Srednje tehničke škole vode, i ove susrete su organizovali treneri Alisa Ramić - Dudić i Albin Softić.

## ■ Posjete učenika pozorištu i kinu



Aktiv bosanskog jezika i književnosti Srednje tehničke škole je i u toku ove školske godine organizovao za učenike posjetu Pozorištu mladih Tuzle, sa kojim se već godinama razvija uspješna saradnja.

13.12.2017.godine su učenici prvih i drugih razreda Srednje tehničke škole zajedno sa svojim profesorima imali čast i zadovoljstvo gledati glumačko - plesni spektakl "Iskorak" na sceni Bosanskog kulturnog centra Tuzla. Ovaj mjuzikl je problematizirao vršnjačko nasilje i diskriminaciju, što je među učenicima izazvalo iskrene i pozitivne reakcije.

16.3.2018.godine učenici trećih i četvrtih razreda su imali priliku vidjeti premijerno prikazivanje filma Ruža u kinu Cinestar, u Tuzli. Film su snimili glumci Pozorišta mladih Tuzle, a scenario za film je napravljen prema istoimenom romanu Nure Bazdulj – Hubijar.

Veliki odziv i zainteresovanost učenika i profesora, kao i emocionalne reakcije i pohvalni komentari ukazuju na to da su mladi željni kulturnih dešavanja i umjetničkih sadržaja.



## ■ Matematika i fizika nisu bauk

Dosta često učenici u osnovnim i srednjim školama ne simpatišu predmete poput matematike i fizike. Sigurno da svaki učenik ima neki svoj razlog zašto matematika ili fizika nisu predmeti koji mu "leže", a mnogi smatraju i da su ovo poprilično dosadni predmeti.

Mogu li pokušati da razbijem ovu predrasudu?

Matematika nije samo gomila brojeva, oznaka i geometrijskih oblika. Da su je fizičari, hemičari, inžinjeri i, naravno, sami matematičari gledali na takav način, ovaj svijet bi još uvijek lutao mračnim i zaostalim hodnicima čovječanstva. Matematika je jezik prirode. Jeste li ikad osluhnuli šta vam govori priroda? Ako niste, svakako bi trebali. Kažu da je matematika kraljica svih nauka. I definitivno zaslužuje tu titulu jer jednostavno ne postoji dio univerzuma u kome ova nauka nije našla svoje mjesto.

A znaš li šta je fizika? Je li to stvarno samo onaj dosadni predmet sa hrpsom formula, slike i ne razumljivih pojmove. E pa nije. Fizika je sama

priroda, tijelo prirode. To je tijelo koje progovara jezikom matematike. Pogledaj oko sebe i kaži prvi 10 stvari koje vidiš. Svaku od tih stvari fizika može da ti objasni. I još kada se to začini sa malo hemije i biologije, nastane jedna predivna priča.

Čovjek je dio ovog velikog univerzuma i tužno je to što postoje ljudi koje ne zanima šta se dešava u prirodi. Mi smo dio prirode, ali je i priroda dio nas. Čovjek, da bi spoznao sebe i dokučio svoju svrhu, mora prvo da upozna prirodu. Sve što vidiš oko sebe je djelo Uzvišenog Tvorca, sve je savršenstvo Njegovog stvaranja. Pusti da te to savršeno djelo svaki dan iznova oduševljava.

Naredni put kada budete na času matematike ili fizike, sjetite se ovog. Otvorite svoja srca prema ovim čudesnim naukama. Što više budete tražili odgovore od same prirode, ona vam se sve više otvarati. Od brojeva i zakona fizike pričajte svaki put jednu novu priču o prirodi. I jednostavno, nema potrebe da fizika i matematika ikada više budu bauk.

## ■ Muzički talenti naše škole



Almira Ribić, Imd1

Moja ljubav prema muzici i želja za sviranjem klavira počela je još od malih nogu. Muzičko obrazovanje započela sam sa 10 godina. Početak, kao i uvijek bio je težak, ali moja želja za sviranjem je bila jača. Sviranje klavira zahtijeva temeljitu analizu svakog muzičkog djela kojeg dobijem u ruke, ali sa redovnom i temeljitim vježbom, pozitivan ishod je zagaranovan. Pored toga što je za sviranje klavira potrebno mnogo teničkih saznanja, veoma je bitno i ono nešto, što nas nijedan profesor ne može naučiti, a to se krije u nama. Naša emocija, naš pogled na svijet, naša želja da ponosno podignemo ruke sa tipki nakon završene kompozicije. Klavir za mene predstavlja instrument pomoću kojeg imam mogućnost da predstavim sebe u pravom smislu. Ako pomoću melodije možemo izazvati emociju kod slušalaca i kod samog sebe, s pravom možemo reći da je muzika čarolija.

Lejla Beđić, IIImd3

Iintezivno sam počela tim svirati klavir u svojoj osmoj, devetoj godini, kad sam upisala Osnovnu muzičku školu "Rešad Kadić". Glavni uzor koji me podstakao da se tim i bavim i zavolim muziku je moj otac, kojem je muzika, takođe, predstavljala neki bijeg od stvarnosti i nešto što ga upotpunjuje. Pored toga, oduvijek volim klasičnu muziku i muzičke velikane kao što su Mozart i Bach, pa su mi ta djela, te note, predstavljali nešto tako veliko, da sam i sama poželjela da se time bavim muzičiranjem.



## Narodna poslovica kaže: „Sve se može, kad se hoće!“



Potretno je malo vizije, volje i dosta truda, rada i zalaganja nekolicine radnika i rukovodioca škole. JU Srednje tehnička škola u periodu 2014-2017. godina napravila je pravi bum i u relativno teškoj društvenoj situaciji uradila gotovo nezamislivo. Naravno, sreća prati hrabre te u ovom periodu imamo i značajan broj vanrednih učenika što je omogućilo značajnu zaradu školi. U opremu i uređenje škole uloženo je preko 100.000 KM pri čemu su sve radove izveli radnici škole.

Uređeni su i opremljeni kabineti za zdravstvenu njegu i elektrotehniku, uređena je multimedijalna učionica i biblioteka škole. Uređena su i opremljena dva kabineta informatike za paralelno izvođenje nastave informatike. Poprvi put je uređena i savremeno opremljena radionica za elektroteh-

ničku školu. Zamijenjena je dotrajala unutarnja stolarija sa novom plastičnom stolarijom. Takođe, nabavljeno je preko stotinu novih stolica, mikroskopi za biologiju, setovi laptopa i projektoru za sve stručne aktive i još mnogo toga.

Naravno, i u 2018.godini nastavljeno je istim, ako ne i ubrzanim tempom. U 2018.godini u budžetu je predviđeno 30.000 KM za investicije (renoviranje krova, nabavka vanjske stolarije i renoviranje ulaza u zgradu škole) te 20.000 KM za nabavku opreme.

Po prvi put, nakon izgradnje zgrade škole, uz pomoć Ministarstva obrazovanja Ze-do kantona počela je zamjena dotrajale vanjske stolarije na učionicama. Iz vlastitih sredstava škola je izvršila zamjenu ulaznih vrata i renoviranje ulaza u zgradu škole.



Posebna priča je adaptacija tzv. radionice, odnosno jedne od učionica škole. Ta učionica je predstavljala stalni problem jer većina učenika nije željela da imaju nastavu u toj učionici. Uzimajući u obzir tradiciju mašinske industrije i Mašinske tehničke škole, odlučeno je da se učionica renovira i adaptira za kabinet/radionicu za Mašinsku tehničku školu. Izvršena je zamjena prozora, kompletno su renovirani zidovi i pod učionice. Nabavljen je novi

namještaj za učionicu, stolovi i stolica za učenike. U učionici je postavljen fiksni projektor i projekciono platno radi olakšavanja korištenja laptopa i prezentacija u nastavnom procesu.

Nabavljeni su posebni radni stolovi na koje su montirani škripovi. Isto tako, nabavljena je različita oprema i alati koji će omogućiti kvalitetniju nastavu praktične nastave Mašinske tehničke škole.

## ■ IVe

Svi mi u životu imamo trenutke kada okrećemo novi list u životu i nastavljamo dalje. Novi početak znači i kraj jedne životne faze. Ta faza se zove IVe.

Kada zavirimo u riznice sjećanja, najprije se sjetimo Ibrahima, uvijek vedrog i nasmiješenog, spremnog da svima pomogne. On nas je, nažalost, prerano napustio i nije doživio da skupa proslavimo kraj ove školske godine. Zauvijek će nam ostati u sjećanju kao dobar drug.

Naš razred voli rasprave, zezanja... Nismo uvijek složni i stalno se prepiremo oko sitnica, uvijek galamimo na času i svako nastoji da bude po njegovom. Nejla kaže da jedva čeka da se sve ovo završi jer nije lahko u razredu biti najljepši. Fazli i ona su tandem te se često takmiče ko će postignuti bolji uspjeh u učenju. U klupi do njih sjedi Zahir, uvijek pospan. A tu je i Kameni Spavač, naš Esad. Još se nada dvojkama iz matematike. Enes se usrećio kada se, u drugom razredu, prebacio u naš razred. Aidin Karabegović ima izgrađen specifični humor. Uspijeva nasmijati cijeli razred. Eldar je miljenik cijelog razreda. Neki učenici su bili u prolazu. Otišao je Ahmed u Medicinsku školu. Selmir je brzo shvatio da mu struja nije jača strana, a Halil je nadomjestio prazninu u razredu. Neobjašnjiva je Huseinova ljubav prema kompjuterima. Kompanjon u poslu mu je Ahmo. Ni Mumeru nisu strane igrice na računaru. Sa Emirom i Sanelom se takmiči kome će biti bolji projekat. Selver i Adis slikovito pokazuju šta znači pravo priateljstvo. Nedim i Mirza su dežurni zabavljači. Mirza je češće na „probama“ nego na časovima. Uvijek nađe način da opravda izostanke. Aidin je na stalnim ljubavnim mukama. A neopravdane izostanke tretira kao bolest. Armina ima iste muke. Mahir i Himzo su usavršili prepisivanje pa drugima drže skraćene kurseve. Merim češće svraća u „Elmu“ nego u školu, pa počesto profesori misle da nam je došao novi učenik. Mirnes, inače poklonik lika i djela duga Tita, pred tablom je samo kada treba nešto nacrtati. Ne smijemo zaboraviti i najvećeg boeme, Heću, kojem malo ko i zna pravo ime. Razrednica, Indira Kapić, dala nam je bezbroj savjeta. Najupečatljivija je njena rečenica: „ima li, djeco, kakvih problema?“ Svi je puno volimo.

## ■ IVg Moj razred

Došla sam da se obrazujem, naučim važne stvari o životu, ali ono što sam usputno dobila ne može se platiti ni kovčegom zlata. Mi smo prijatelji, braća, sestre, porodica koja je uvijek tu jedna za druge i kada ne možemo pomoći mi nađemo način. Ko zna koliko je sudbina isprevrtala svijet da do našeg susreta dođe, da spoji baš nas različite duše. Toliko tajni, sreće, tuge, uzbudjenja, svađa, toliko radosti, prošlo je kroz moj razred. Od maloljetnih dječaka i djevojčica do punoljetnih ozbiljnih momaka i djevojki. S vremenom smo gradili ozbiljne karaktere i shvatili poentu života, stvarali ciljeve i ostvarili ih. Kod nas važi poslovica: svi za jednoga, jedan za sve. More komičnih situacija svakoga dana obasjavalo je učionicu, a zbornica je uvijek brujila o našem razredu. I sutra kada prođe matura i kada nas naše haljine i odjela budu sjećala na školske dane, znam da ćemo imati osmijeh na licu i da ćemo se rado sjećati svakoga od nas. Sve dane, lijepi i loši trenutke nikada nećemo baciti u ruke zaborava, jer se sve i odigralo da bi bilo zapamćeno. I kada se za deset godina svi okupimo na godišnjicu mature, znam da ćemo imati ostvarene snove i ciljeve koje smo zajedno zamišljali. Onda ćemo ponovno zapjevati kako smo to nekada radili. Svaki trenutak školovanja će biti urezan u naše sjećanje i nećemo dopustiti da to ikada nestane.

Maja Stojić, IVg

## ■ IVec1

Sve ono što smo gradili za ove 4 godine, pa čak i za cijeli naš život došlo je vrijeme da stane u ovih nekoliko rečenica koje će uvijek ostati nedorečene. Došao je taj trenutak da pokažemo svijetu koliko vrijedimo i koliko želimo da se borimo za ono što volimo. Hrabro prelazeći svaku stepenicu ka našem uspjehu došli smo do zadnje. Sve je počelo prvog septembra, prvi put smo se susreli sa osobama koje će nam ostati urezane duboko u našem sjećanju. Prvi razred smo proveli u matičnoj školi, ali naš život tek počinje u našem obdaništu, tj. mjestu kojem ćemo posvetiti i ostaviti najljepše uspomene. Bili smo i ostali vjerni doma-

ćini Rubina i uvijek smo ljubazno dočekivali goste „gore iz škole“. Počet ćemo od prve klupe koja je bila zastor iza koje se nalazio „svijet umjetnika“. Edina Hodžić, djevojka koja je sa nama boravila 3 godine, zadnje se baš ne sjeća jer je nju prespava. Mirela Hrvić, jedina osoba koja je pročitala knjiga za ove 4 godine više nego mi svi za cijeli život. Tvrđavu je najbolje razumijela. ( Profesora Selvedina je bila fascinirana, jer je i knjiga bila fascinantna.) Ajla Mujaković, vjerni pomagač pri izradi svakog testa, te njezina kolegica iz klupe, Lamija Alić, pobunjenik našeg razreda, vječni Englez i imalac korektora. Jedine dvije osobe koje su profesoru Kopiću prilikom ulaska u učionicu rekle: čao. Odmah do njih dvije Kadušićke: Elvira i Elmedina, velike uzdanice i nade ekonomski škole koje su budno motrile svaki čas, te se nadaju dobro plaćenom poslu. Prelazimo na gupu umjetnika. Prva od njih je Lejla Navrboc, mala, sitna, al' dinamitna. Uskoro se udaje pa je školu stavila u drugi plan. Druga je Merima Hadžan, djevojka koja neprestano spava, ali kada se spomene hrana, odmah diže glavu. Pored njih dva bisera, Medina Solo i Merima Alibalić, u čijim torbama je šminka odavno zamijenila knjige. I, da, trebamo napomenuti da se njihov pjevački nastup odgađa do daljnog. Njima se pridružuje i Senija Kadušić, desna ruka profesora Kopića, koja se također nada dobro plaćenom poslu, kao ostale dvije Kadušićke. Njena prijateljica Ajla Alibegović, koja je po poznavanju engleskog jezika mogla da radi u Engleskoj ambasadi. Ovim biserima pridružuje se i Sabahudin Husibegović, koji je igrom slučaja postao je lider. Njegov jedini muški kolega Adnan Babajić, osoba koja je 5 minuta prije završetka svakog časa pitala da ide u WC pa pravac Rubin. Odmah do njega Sanida Hodžić, prvi vozač našeg razreda, na čiju titulu smo se više puta izvlačili sa časa. Njena draga prijateljica Lejla Hodžić predstavnik Louis Vuittona i naš veliki make up aritst. Preostale su još dvije učenice, a to su Enida Bešo, prvi ženski kamiondžija ekonomski škole i Selma Ogrić, kojoj je često ispjvana pjesma od strane profesora Adema Halilovića: „Putuj Selma i ne nagniji se kroz prozor“. Sve ovo ne bismo uspjeli bez naše najvoljenije rahmetil razrednice Fadile Gogić. Ženi kojoj smo bili na prvom mjestu i koja je najviše nade polagala u nas. Ona je zaslužna za svaki naš uspjeh, a naše padove vješto je pokrivala. Veliko hvala njoj i svim profesorima, bez kojih naše školovanje ne bi bilo potpuno.

*Lejla Navrboc*

## ■ IVec2

Ako vas zanima u kom razredu i tabla ne voli matematiku, i zbog koga Rubin ima poslovanje u dobitku, samo navratite do IVec2.

Ako nas samo malo bolje upoznate uvidjet ćete da smo mi razred prvaka. Ukoliko ne znate matematiku, Selvo će za sekund da „izvadi“ korijen iz bilo kojeg broja, a odmah na visokom drugom mjestu je i Berina, naša vrijedna predsjednica, koja može biti ozbiljan predstavnik žena u politici.

Ako bacite oko na dnevnik i upisane izostanke, tamo se na prvo mjesto smjestilo više njih: Nejra S., Envera, Lejla R. i Amina Sejadić, a izostanke vrijedno i redovno „sabjera“ naša Elma Kalabić.

Prvakinja u kašnjenju je naša najbolja fudbalerka Nermina, a opravdanja i dokaze za iste naša Lejla ima.

U raspravama i svađama vole kontrirat, Lejla Karahmet i Dženita po živcima odlično znaju svirat. Zbog Mensure, Amre, Elme A., Nejre Žiko i Ahmić Rubin odlično posluje, a najviše lajkova na Instagramu dobije Amina Ramić sa svojim novim osmijehom.

Sve metode prepisivanja uvježbala je Alma, a najbolje fore i viceve, i rečenice za osvojiti djevojku naš fudbaler Sabahudin Bobarić ima.

Berina Ramić je najbolja u timskom radu, kad god bježimo, ona prva ide.

Ako mislite da nemamo nekoga ko nas svakodnevno uveseljava pjesmom varate se, jer u tome je najbolja Maida Rahić.

I za kraj, autor teksta koji svaku svađu isprati „kolutanjem očima“, predloži sljedeću knjigu za čitanje i naravno uz knjigu neki novi makeup proizvod.

*Amina Mujkanović*

## ■ IV M

Kažu da je 2014-ta davno bila, nama vala i nije. Kao da je jučer bilo kada su se u učionici broj 31 sastali „prvaci“ okolnih mjesta i srčano preuzele ulogu nove generacije Mašinske škole . Rekl su nam da ćemo biti zajedno četiri godine i da nas čeka sve i svašta, od smijeha do plača, od tuge do radosti, od niza grafičkih radova, koji su se naravno radili zadnji čas pred predaju, preko nebrojenih testova za koje se naravno nismo nikad dovoljno spremili, do raznih doživljaja i događaja koji su nam se desili, neki planirano neki neplaniрано. I Boga mi, nisu slagali ništa. Kroz te četiri godine smo bili kreatori raznih „igara i manifestacija“ koje smo izvodili u učionici da bi se opustili i da bi što lakše prošli kroz sve te obaveze i zadatke koje su nam dali. Bilo je tu naravno i raznih neželenih posljedica tih igara, ali mi se nadamo da je to uprava škole razumjela i pripisala našoj mладости i neiskustvu . Nikad nam nije manjkalo šala, viceva i fora koje smo smisljali da bi uljepšali jedni drugima dan, jer kako kažu sa smijehom je sve lakše. Znali smo da nam je dobro dok se školujemo, pa smo zato iskoristili maksimalno svaki trenutak. Naravno, bilo je i međusobnih nesuglasica i konflikata ali smatramo da smo iz toga najviše i naučili. Očvrstili smo jedni druge. Pokazali jedni drugima kakav treba biti a kakav ne. Nismo dopustili formiranje kojekakvih grupica, nego smo mi svi bili grupa. Voljeli se i poštovali koliko smo mogli i koliko je trebalo. Teško je to sve objasniti, jer ne mogu 4 godine stati u 20 rečenica, ali iz svega ovoga je nastala ekipa koja je ista kao i pret-hodne, a ustvari potpuno različita, ekipa koja sutra napušta ovu školu ali iz nje nosi nešto jako važno i vrijedno, a to nešto se ne može opisati i reći, nego se treba doživjeti, ekipa koju čine 19 momaka i 4 djevojke, koje su naravno najljepše u cijeloj STŠ. Ekipa koja se zahvaljuje i ovim putem izvinjava za sve isfrustrirane trenutke sa nama svim profesorima koji su imali čast da prenesu svoje znanje na nas, a pogotovo liderima naše struke profesori Amiri i profesorima Muji, Omeru i Sulejmanu, koji nam prenesoše sve tajne i spise iz mašinstva. A vama koji čitate, puno sreće, zdravlja i lijepih trenutaka, i ne zaboravite sa osmijehom je sve lakše. Toliko od nas !

## ■ IV md1

Evo i nas, IVmd1. Otkad se pojavio, vazda je na meti, u zbornici mi smo bili uvijek na tapeti. Dva-deset sedmero, eto, na kraju nas ima, kad u bolnici se pojavimo, sve mora da štima. Svoj posao radimo vješto, a evo i o svakom od da pročitate nešto. Krenut ćemo od Barića, naših prvih troje, koje uvijek prve prozivaju, bez njihove volje. Antonela, mala je i slatka, lektiru svaku čita bez zastatka. Sljedeća je Tanja, kosu najljepšu ona ima, svojom pojavom uljepša dan svima. Danijel, ili Cico, vazda sa curama ima problema, ali kad ih vidi obuzme ga trema. Džana je tu da nas sve zasmije, svakom se profi suprotstaviti smije. Inas je tu za sve sa e baya, uvijek tu za druženje i s njim je prava bleja. Zerine u razredu mi imamo tri, pa ćemo svaku od njih spomenuti. Naša Zeri Huskić, miljenica mnogih, ali kad je ljuta sa puta joj se skloni. Pored Zeri Huskić, tu je i Džanić, po cijeli dan se ona smije, ako diraš njeno ona će da bije. Zerina i Dalila sijamske su u paketu, Zeri voli VIP i POPS, dok Dali drži dijetu. Adelisa i Adela nerazdvojne od malena, jedna za drugu uvijek tu su kad treba. Indira i Hana zajedno se pamte, gdje god da se pojave mačke su prave. Minela, Mejra, Daria i Elma, u prvoj su klupi, i prvu liniju brane, nerazdvojne su uvijek, ima li ko na crtlu da im stane? Eldina je tu kad se našminkati treba, ali strah od odgovaranja uvijek je vreba. Azemina da pomogne uvijek je tu, ali prepisivanje je strana riječ za nju. Vedo je tu da sve pod kontrolom drži, kad je hemija u pitanju uvijek je najbrži. Almi je bosanski uvijek jača strana, sa svim stilskim figurama ona je upoznata. Ines naša, u Rubinu vazda, ali za dokumentaciju ona je pravi gazda. Dajana, Daca, crni pojas ima, svojim osmijehom popravi dan svima. Selma i Svrzo na testu uvijek sve prepisuju, a kada se smiju do hirurgije se čuju. Anur o tehnologiji sve zna, uvijek tu da priskoči i svoju pomoć da. Rejhan za prava razreda uvijek se bori, posljedica toga on se ne boji. Na kraju tu je razrednica Alisa, koja mora biti dio ovog zapisa. Bila je uvijek tu za nas, od problema u njoj smo uvijek vidjeli spas. Do kraja, ostalo još malo, do škole nam više uopće nije stalo. Druženja i smijeh su nam u planu sada, a za dobrim ocjenama ne umire nam nada. Eto to smo mi, nemamo šta kriti, IVMD1 zapamćen je ostao i dugo će biti!

# USPOMENE MATURANATA



Razred IVe



Razred IVg



Razred IVec1



Razred IVec2



Razred IV M



Razred IVmd1



Razred IVmd2



Razred IVmd3

## ■ IVmd2

Jedna od rijetkih generacija koja je imala 24 djevojke u razredu, bez i jednog muskarca. Dobro, bio je jedan, ali on je izdržao s nama samo 15 dana, Antonio Grgić. Ostao je zapamcen iako je bio kratko s nama. Nažalost, dvije su nas napustile, ali nadamo se da su našle svoj put ka sreći. Razred koji se duge 4 godine držao na vrhu liste kao najbolji razred. Bilo je mnogo lijepih stvari, kao i manje lijepih, ali tako je to sa 22 žene, znaće, nije lahko. Sve smo to prošle zajedničkim snagama i evo, konačno smo stigle do kraja. Fantastična trojka razreda: Ajla Bahtić, Berina Ćeman i Mirela Tukić. Gdje je jedna, tu su i druge dvije. Berina (Ćemi), najveća spavalica u razredu. Mogla je da zaspí kad god, i gdje god. Ajla, učenica kojoj je uvijek učinjena nepravda, posebno kod prof. Kopića. Mirela (Tuki-koja je dobila nadimak zahvaljujući nekadašnjem prof. Ernadu Prnjavorcu), djevojka koja je bila zadužena za smijeh i humor, čak i kada nam nije bilo do toga. Inače, Ajla i Mirela su bile „najmirnije“ djevojke u razredu, te su iz nekog nepoznatog razloga jedine imale po jedan neopravdani izostanak za ove 4 godine. Tu je i naša malena Nejla Čehajić, najpouzdaniji blagajnik ikada. Ne daj Bože da njoj promakne kakva informacija, jer sve mora znati u detalje. Na red dolazi i naš dugogodišnji predsjednik razreda, kojem malo po malo, ističe mandat, Harisa Brka. Vječiti borac za naša prava, iako ju je to nekada znalo dovesti u probleme, ali ona to nama opraća, (bar mislimo da će nam oprostiti). Ajla Dubravac- rijetko je kada davala pare na nezdravu hranu, te je uvijek nosila svoju kutijicu sa hranom, koju naravno, mi pomognemo pojest. Naša Aldina Spahić (Dinana), najnježnije stvorenje u razredu koje se boji insekata. Zna dignuti školu na noge kada je pčela ubode, ali ne zamjerimo joj. Njena draga prijateljica, Muamera Karabegović (Mumi), koja je u drugom razredu mogla pasti iz matematike, ali sada je jedna od boljih. „Na greškama se uči“. Mersida Ljevaković, djevojka koja ne priča puno, ali i kada nešto kaže, to bude za ne povjerovat. Mediha Avdić (Medi) je stvarno najmirnije biće u razredu, koja, po potrebi nekad nešto kaže, ali u većini slučajeva to bude toliko tiho da to niko i ne čuje. Učenica koja je konstantno u prvoj klupi, Behireta Čosanović. Sve nade smo imali u njoj da će se udati odmah nakon srednje škole, ali... bitno da je ona živa i zdrava.

Iako nas je Elma Svrzo napustila prošle godine, ostala je u našim srcima i kao član našeg razreda. Kada je riječ o djevojkama koje su nas napustile, moramo spomenuti i našu Nusmiru Krličević, koje se vrlo često sjetimo. Vesela i uvijek nasmijana djevojka koja je zračila pozitivnom energijom. Došla je na red „Dinastija Muratovića“. To su dva para blizanki. Od milja smo ih zvale „seke“: Emina i Azemina marljive učenice koje su uvijek spremne za odgovaranje i demokratski dogovor. Druge seke blizanke, Adelisa i Melisa Muratović- i danas dan ih ne znamo bas razlikovat' ali nadamo se da nam ne uzimaju za zlo. Merisa Sejdinović je nas Englez. To je nevjerojatna djevojka kojoj je dovoljno jedno čitanje da bi nešto zapamtila, iako je ona skromna pa to poriče, ali nama ni to ne može promaknut'. Lamija Šahman- predivno mirno biće razreda, te ujedno i najbolji sportista u razredu. Kada progovori, to je pravo čudo. Ehlimana Ahmetović je djevojka koja se najmanje 50 puta dvoumila između fakulteta i udaje. Nadamo se da neće skrenuti s pravog puta, te da će otici na fakultet. Ne bi ona bila Ehlimana kada ne bi nešto komplikovala. Ali, ponosne smo na nju jer, otici na kantonalno takmičenje iz matematike i fizike, nije mala stvar. Ajla Školjić je najzanimljiviji učenik našeg razreda kada je usmeno odgovarao. Bez razloga promijeni boje. Pokusali smo da shvatimo kako to uspijeva, ali uzalud, jer ne zna ni ona sama. Ajna Ibrahimović-vječito šuti, ali muti. Zapamti sve do detalja, i nema toga što ona ne zna. (Mnogo puta smo se pitali da li ona ima kakav čip u glavi). Još jedna Adelisa, ali ovaj put Sejmenović. Kada kaže da nije učila, ne vjerujte joj. Uvijek spremna za nove lekcije i zadatke, ali isto tako i za druženje. Zinaida Žilić, od zmijskog tijela imala je samo jezik. Nema te osobe kojoj bi ona nešto prešutjela, pa makar to bila i njena mama, a kamo li neki profesor. Došli smo do kraja, do 24 djevojke, ali, ne možemo da ne spomenemo našu najveću podršku i potporu za ove 4 godine, a koje su tako brzo prošle. Ne bi bile ovo što jesmo, prvenstveno dobri ljudi pa onda dobri učenici, da nam nije naše razrednice, Dijane Husukić. Ona je itekako znala dati pravi savjet u pravom trenutku i ohrabriti nas i motivisati za nove pobjede. Nadamo se da je i ona ponosna na nas, kao što smo i mi na nju.

## ■ IV md3

Mi smo medicinari Zapušači. Kao sto bi naša draga razredna rekla: "Najgore odjeljenje ikad!"; to je govorila, a znamo da je bila ponosna na nas, naše znanje, ljepotu, mladost, veselost, duhovitost, osvojene nagrade i priznanja, pokrenute akcije i aktivnosti te našu srcanost i spremnost za borbu, pa čak i onda kada rat nije u najavi. Mi liječimo, pomazemo, pružamo ljubav, utjehu i radost, mi se veselimo i volimo, mi smo humanisti u srcu i na djelu. Za četiri godine našeg školovanja bilo je svega: smijeha, suza, brige za test ili odgovor, treme pred izvođenje prezentacije ili seminar skog rada, izostanaka sa ko zna kakvim opravdanjima, bježanja sa časova, razvaljenih vrata, išaranih stolova i zidova, razbijenih stolova i satova, smanjena vladanja, kolektivnog bježanja, te ukora... Teško je sve pretvoriti u riječi; naša generacija sve doživljeno pamti i čuva kao lijepo sjećanje koje teško blijeđi. Bilo je novih učenika i nažalost, rastanka od starih. Na kraju nas 25 Zapusaca, izgleda ovako: Vječno prva klupa- ADINA HALVEDŽIĆ, nasa afro girl, uvijek nasmijana i spremna sve obezbijediti razredu; AJLA SPREČO - sa profesorima uvijek u nesporazumu, vazda puna novih ideja, "kako ćemo i sta?"; ISMAIL MACKOVIC, prvi mačak odjeljenja koji je četiri godine jurio neke malke i svima bio dobar drug; ELVIRA KATAVIĆ, također spada u ovu četvorku, zgodnica nasa, u folkloru joj nema ravna; VALENTINA JULARIĆ, poznata kao BMW AJKULA, prelijep osmijeh i stalni gost Elme u drustvu NADINE KIKIC, zaljubljenika u svog psa Mendija, ali i momka. Uvijek draga i spremna pomoći; ADIS I HARIS IBRAKOVIC, tačnije: braca umjetnici, gitare i muzika njihov su fah dok im škola dođe usputni mah. Najbolji prijatelji cijelog su razreda definitivno jer svima uvijek poprave raspoloženje; ALENA HADZIC, nasa fizičarka također drag posjetilac caffe bar Elma; kad te ona zavoli, nemaj brige; LEJLA OMERBAŠIĆ, najslađa beba razreda - ili je pusti da spava ili da jede ili budi njen najbolji prijatelj; ZERINA HUSANOVIĆ, Sarajka; vječito pati za nekim momkom, a koliko je draga, fina i lijepa, može ih imati na pretek. U svom je svijetu i ne budi je; MUSLIJA MUHAMED, naš model fesnista, body builder, zavodnik, voli dobru hranu i ljepote cure, a dolazak u školu malo manje, ali zato ima najuvjerljivija opravdanja; NEJRA BAŠIĆ,

mrka, zgodna i prelijepa; na meti muških očiju. Poznata po rečenici: "Mogu l' ja nešto pitati?"; AJLA HALILOVIĆ, Halilovka ili Stilovka, kako god: ona je duša naseg razreda, a njena duša je jedan kolega; ANESA AHMETLIĆ, naizgled odbojna i gruba, ali u stvari prelijepa i prefina, nježna i dobrodušna i borbena fitnes trenerica i make up artist; (za usluge istog slobodno se javite, vjerujte nam); EMIR ZAJIMOVIC, AHMED ZAIMOVIC, AJDIN BAJRIĆ, VEDAD ALIČIĆ su momci iz Kasele4: zgodni, prelijepi, talentovani duhoviti i uvijek nasmijani i spremni pomoći, ujedno najbolji bicepsi STŠ; najpoželjniji su kod djevojaka i uvijek spremni za priču i dobru zabavu, kao i dobru hranu. Imaju definitivno najinteligentnije fore na koje se svi grohotom smijemo. Ostat će zapamceni kao kaselaši s kojima nikad nije dosadno, a ako ih sretneš, lahko ćeš ih prepoznati jer, iako nisu braća, izgledaju kao da jesu; AIDA KADUŠIĆ je mrka zgodnica i ljepotica (srce je kod Haksa); ona ili te voli ili ne voli, ali ako si u prvoj skupini imat ćeš doživotno prijateljstvo; HAJRA SULJIĆ je vješt govornik, ima neostvarenu titulu predsjednika (drugi su joj nepravedno oteli); spremna se potući za svoje, a blago tebi ako si njen; NUSMIRA SMAJIĆ je svima draga i spremna je pomoći bilo što i bilo kad. Živi u mašti svojih knjiga (koje guta, a ne čita; svima draga); ADIS MERDIĆ, nekadašnji smijenjeni predsjednik razreda sa neostvarenom karijerom manekena, ali nadamo se ne i doktora. Prvi doktor razreda, naš Merde, duša od čovjeka. Voljen i poštovan od strane mnogih; AJLA MULIĆ najdivnija, najljepša, najveselija i najmanja koleginica u razredu. Srčana, željna prepirkli, puna ponosa i otvorena za pomoći. Naša Bišćanka, koja živi da jednog dana bude uspješna; sretno udata Hasanić; DŽENA-SANA SAMARDŽIĆ, HIMZO MEVIĆ I MONIKA PETROVIĆ, naši vječni prijatelji, odselili su, ali kao da su bili tu do kraja. Dragi, voljeni i lijepo upamćeni. Šaljemo im puno pozdrava i poljubaca. Naša draga razredna SELVEDINA KRAGIĆ, puno poštovana, cijenjena i voljena od svojih medicinara; srednja škola provedena s njom na čelu bila je, zaista, prelijepo i nezaboravno doživljena. Profesorice, hvala vam za sve. Volimo vas i znamo da i vi nas volite. I na kraju: ja, Rosanka. Volim ovaj razred, imam najljepša sjećanja na sve njih, i već mi nedostaju - ZEJNA ROŠIĆ.

## ■ Kako se mogu natjerati da počnem vježbati?



Mnogi mlađi znaju da bi trebali vježbati i biti fizički aktivniji, ali to im se jednostavno ne da.

“Nevjerojatno je koliko je cura i dečki s kojima sam išao u srednju školu dobivalo jedinice iz tjelesnog. A to je bio najlakši predmet!” (Robert, 21).

“Neki kažu: ‘Zašto bi trčao vani po vrućini, mučio se i znojio kad imaš videoigre u kojima možeš biti u ulozi lika koji to radi?’” (Rita, 22).

Ako i ti tako razmišљaš, razmotri tri razloga zbog kojih se isplati redovito vježbati:

1. razlog: Vježbanjem se jača imunitet. “Otac mi je uvijek govorio: ‘Ako nemaš vremena za vježbanje, prije ili kasnije morat ćeš naći vremena za bolovanje’”, kaže 19-godišnja Rachel.

2. razlog: Vježbanjem se u mozgu oslobođaju hemijske tvari koje te opuštaju. “Trčanje mi pomaže da se opustim kad mi je glava puna svega”, kaže 16-godišnja Emily. “To mi daje novu snagu i pomaže mi da se oslobođim negativnih emocija.”

3. razlog: Vježbanje može biti zabavno. “Jako volim boraviti u prirodi, pa se bavim planinarenjem, plivanjem, snowboardanjem i biciklizmom”, kaže Rita, koja ima 22 godine.

Praktičan savjet: Tripit tjedno odvoji barem 20 minuta za neku intenzivnu fizičku aktivnost u kojoj uživaš.

Upamti: Nasljedni faktori mogu donekle utjecati na to hoćeš li biti zdrav i pun snage, no to ponajprije ovisi o načinu života koji odabereš. Zato ne-moj samo govoriti: “Znam da bih trebao vježbati” nego nastoj i poduzeti nešto u vezi s tim!

## ■ Kako kontrolirati bijes

Svi se katkad razljutimo do te mjere da smo uvjereni da ćemo eksplodirati ukoliko ne izbacimo taj nagomilani bijes. Mnogi pak imaju ozbiljan problem jer se nikako ne mogu suzdržati od tog emocionalnog pražnjenja

Budite svjesni da niste jedini jer puno ljudi ima taj problem, no s vremenom su se naučili kontrolirati. Dakle, nema razloga da i vi ne svladate to, pa čak i u tinejdžerskom dobu, kad hormoni divljaju i čini se da je to vrlo teško.

Prvi korak, kad se razljutite te osjetite da se bliži erupcija bijesa, jest da se udaljite od situacije koja vas je ‘dovela do ludila’. Nekima je dovoljno da to učine samo mentalno, tako što će u sebi izbrojiti do deset

Drugi se pak moraju fizički maknuti pa odmah izadu iz kuće, prošeću se, odu u svoju sobu... Smiruje i polagano i duboko disanje te opuštanje čeljusti koja se nesvesno stegne kad smo bijesni.

Pokušajte otkriti što vas dovodi do ludila. Naime, za većinu ljudi postoje određene stvari na koje će burno reagirati, pa je dobra ideja otkriti što vas svaki put živcira. Najbolje je onda izbjegavati takve situacije (ili osobe).



## Kako uvijek naći vremena za čitanje?

Uz Dan knjige već se godinama redovito spominje da se ne čita dovoljno. Mnogi bi ljudi željeli više čitati, neki čak i kupe ili posude knjige, no one stoje na polici jer nikako ne nalaze vrijeme za čitanje i stalno ga odgađaju "do vikenda/godišnjeg odmora"... Upravo ljudima s takvim problemom bloger Christopher Tan posvetio je post u kojem daje deset jednostavnih savjeta kako svakog dana osigurati vrijeme za čitanje.

Neka je čitanje užitak – ovo je očito: kako biste se motivirali na čitanje, odaberite nešto što vas jako zanima i privlači pa ćete jedva čekati da knjigu uzmete u ruke.

Postavite okidače – oni će čitanje učiniti navikom. Christopher Tan kao primjer navodi kako je njemu jedan od okidača doručak: kad god doručkuje, čita. Okidač može biti bilo što, među ostalim vožnja javnim prijevozom, vrijeme prije odlaska na spavanje... Okidači, kaže Tan, djeluju kao prijateljski podsjetnici da biste trebali čitati. Kao za sve navike, i za njih je potrebno neko vrijeme da ih se usvoji, no vrijedi se potruditi.

Odredite cilj – za početak postavite umjeren, ostvariv cilj, primjerice da pročitate jednu knjigu na mjesec. Ili čak dva – što god odgovara vašim okolnostima. Postavljanje cilja i nastojanje da ga se ostvari osigurava vam usredotočenost, što će vam pomoći da postignete zacrtano.

Budite odgovorni – odgovornost pomaže jer potiče na ostvarivanje cilja. Pogotovo nećete željeti iznevjeriti nekog drugog, stoga je dobra ideja imati "čitačkog partnera" s kojim ćete dogovarati što ćete čitati i razgovarati o pročitanom. Od pomoći je i posuđivanje knjiga iz biblioteke jer rok za vraćanje potiče na to da ne otežete s čitanjem.

Čitajte kad god možete – iskoristite svaki mogući trenutak da pročitate barem stranicu-dvije; iznenadit ćete se kad uvidite koliko ćete "praznog hoda" time ispuniti.

Jednostavno počnite – katkad nas vlastiti um sprječava da čitamo izmišljajući svakakve razloge da to ne učinimo. Kad se to dogodi, sve što treba učiniti jest – uzeti knjigu u ruke i čitati. Nemojte previše razmišljati, samo učinite. Jednom kad počnete čitati (ako je posrijedi dobra knjiga, dakako), teško ćete stati.

Uvijek imajte knjigu pri ruci – gdje god da idete, ponesećte knjigu; kod kuće neka vam je uvijek u blizini pa ćete svaki slobodan trenutak čitati umjesto da provjeravate što je novo na društvenim mrežama ili TV-u. Jednostavno ćete uzeti knjigu i čitati. Usto, ako vam knjiga nije pri ruci, to dodaje još jednu prepreku ostvarenju odluke da čitate i koliko god se malenom činila, može vas omesti jer, podsjećamo, um je sjajan u izmišljaju izgovora, npr. "Ah, knjiga je u drugoj sobi, daljinski mi je pri ruci."

Odredite vrijeme posvećeno čitanju – svejedno hoćete li se, primjerice, probuditi pola sata prije no obično kako biste pročitali nekoliko poglavlja ili otići ranije u krevet da biste udobno ušuškani čitali prije nego što utonete u san, bitno je da odlučite, npr. "Svake večeri prije spavanja nekoliko ču minuta čitati."

Eliminirajte smetnje – ugasite kompjuter i televizor, stišajte mobitel... Usredotočite se na knjigu.

Odredite prostor posvećen čitanju – katkad je najbolji način stvaranja raspoloženja za čitanje to da imate prostor posvećen tome. To može biti vaš kutak s naslonjačem, vaš krevet, možda biblioteka, park, obližnja kavana...

Čitanje je ugodna opuštajuća aktivnost, zaključuje Tan, koja obogaćuje vokabular, širi pogled na život i omogućuje njegovo bolje razumijevanje, prosvjetljuje mudrošću i uvidima drugih ljudi i njihovih životnih iskustava, a proživljavajući tako ono što inače ne bi imao priliku, čitatelj pomalo uči i o samom sebi.

## ■ Kako se mogu natjerati da prestanem odugovlačiti i uhvatim se posla?



Je li ti već muka od toga što uvijek kasniš s obavljanjem kućanskih poslova i pisanjem domaće zadaće? Ako je tako, trebaš se odučiti od toga da svoje obaveze stalno odgađaš za kasnije! Ovaj će ti članak pomoći da prestaneš s odugovlačenjem, čak i onda kad...

- misliš da ne možeš napraviti ono što se traži od tebe
- nemaš volje uhvatiti se posla
- već imaš posla preko glave

Razmotri neke razloge zbog kojih si možda sklon odugovlačiti s izvršavanjem svojih obaveza i saznaj kako možeš stati na kraj tom problemu.

### **Misliš da ne možeš napraviti ono što se traži od tebe**

Ruku na srce, neke su obaveze jako zahtjevne, pa čovjek lako dođe u iskušenje da ih ostavi za kasnije. No to baš i nije najpametnije rješenje. U nastavku pročitaj što bi bilo bolje učiniti.

Podijeli posao na manje zadatke. "Čak i kad znam da dosta kasnim s onim što trebam napraviti, trudim se nadoknaditi zaostatke izvršavajući obaveze jednu po jednu", kaže Martina.

Odmah se uhvati posla. "Počni raditi čim dobiješ neki zadatak. Ako ništa drugo, barem zabilježi u planer što trebaš napraviti ili zapiši neke ideje prije nego što ti ispare iz glave" (Mia).

Obrati se nekome za pomoć. Tvoji roditelji ili neke druge odrasle osobe s kojima si blizak možda su nekad i sami imali problema s odugovlačenjem. Ako je tako, onda ti iz vlastitog iskustva mogu dati neke dobre savjete. Možda ti mogu pomoći da se bolje organiziraš i isplaniraš svoje obaveze.

Savjet: "Dobro isplaniraj ono što trebaš napraviti i drži se svog plana. Istina, to znači da trebaš biti organiziran i discipliniran. No to se itekako isplati jer tada sve uspiješ obaviti na vrijeme" (Abbey)

### **Nemaš volje uhvatiti se posla**

U životu često moraš raditi nešto što ti je užasno dosadno. Što možeš učiniti ako te čeka neki posao koji ti se ne da raditi? Pokušaj primjeniti sljedeće prijedloge:

Promisli zašto se isplati što prije obaviti posao. Na primjer, zamisli kako ćeš se dobro osjećati kad ga dovršiš. "Super mi je kad nešto napravim na vrijeme ili prije zadanog roka. Onda se konačno mogu opustiti!" kaže Amy.

Razmisli o posljedicama odugovlačenja. Budeš li odugovlačio s obavljanjem nekog zadatka, bit ćeš pod većim stresom, pa će ti biti teže napraviti posao kako treba.

Zamisli da posao moraš obaviti ranije. "Kad dobijem neki zadatak, ponašam se kao da ga trebam napraviti dan-dva prije zadanog roka", kaže Anita. "To mi puno pomaže jer na kraju stignem provjeriti što sam napravila i još mi ostane dan ili dva za neke druge stvari."

Savjet: "Bitan je stav! Čvrsto odluči da ćeš napraviti ono što trebaš i da nećeš dopustiti da te išta sprijeći u tome. Kad imam takav stav, bacim se na posao i sve ispadne kako treba" (Alexis).

### **Već imaš posla preko glave**

"Drugi mi često prebacuju da imam problema s odugovlačenjem", kaže Natan. "No to nije fer! Oni nemaju pojma koliko imam obaveza!" Ako se i ti osjećaš poput Natana, pokušaj primijeniti sljedeće savjete:

Najprije obavi jednostavnije zadatke. "Neko mi je jednom rekao: 'Ako ti za neki posao treba manje od pet minuta, napravi ga odmah'", kaže Nina. "To je zgodan savjet koji možeš primijeniti ako trebaš nešto očistiti, spremiti odjeću u ormari, oprati suđe ili obaviti kratak telefonski razgovor."

Postavi prioritete. Kako možeš primijeniti to načelo u svakodnevnom životu? "Uvijek bilježim što sve trebam napraviti i do kada sve to trebam obaviti", kaže Anna. "No što je najvažnije, zabilježim i kad namjeravam početi raditi neki posao i do kada ga planiram završiti."

Misliš li da bi te takvo planiranje previše sputalo u životu? Ako bolje razmisliš, vidjet ćeš da zapravo nije tako. Kad dobro isplaniraš svoje obaveze, zapravo držiš konce u svojim rukama i upravljaš vremenom koje ti stoji na raspolaganju, pa nisi toliko pod stresom. "Kad napravim dobar plan, puno sam opuštenija i mogu sagledati stvari u pravom svjetlu", kaže Kelly.

Ne daj da ti išta odvrati pažnju. "Kad se spremam nešto raditi, kažem to svima u kući", kaže Tamara. "Ako me nešto trebaju, zamolim ih da mi to kažu prije nego što se uhvatim posla. Kad počнем raditi, ugasim mobitel i više ne odgovaram na mailove."

Savjet: "Kakav god da te posao čeka, on se neće napraviti sam od sebe. Zato ga obavi čim prije i skini tu brigu s vrata. Nakon toga moći ćeš se opustiti" (Jordan).

---

## **■ Kako poboljšati usmeno izražavanje**

Danas, u vrijeme tehnologije i poruka, sve manje pažnje se pridaje usmenom izražavanju. Nerijetko učenici dobivaju loše ocjene zbog poteškoća koje imaju pri usmenom izražavanju. Postoji mnogo načina na koji se usmeno izražavanje može pobraviti, a neki od njih su:

### **1. ČITANJE**

Vjerojatno se pitate kakve veze ima čitanje sa usmenim izražavanjem. Odgovor je jednostavan: čitanjem se povećava naš vokabular riječi i mnogo su manje šanse da će doći do zamuckivanja ukoliko se ne možemo sjetiti neke riječi. Čitanjem se također povećava broj tema za razgovor te se time smanjuje mogućnost neprijatne šutnje kada se nalazimo u društvu.

### **2. RAZGOVOR SA SAMIM SOBOM**

Ko će nas bolje slušati, ako ne mi sami. Razgovor

sa samim sobom pomaže u razvijanju govornih sposobnosti i pomaže nam da se bolje snalazimo sa određenim temama za koje je potrebno malo vježbe i pripreme.

### **3. VIŠE POZIVA, MANJE PORUKA**

Ukoliko imate nešto da kažete nekome, umjesto da šaljete poruku, nazovite tu osobu. Razlog tome je jednostavan: u porukama se često služimo skraćenicama i time zaboravljamo pravo značenje riječi i njihov izgovor.

### **4. SLUŠANJE DEBATA**

Jedna od metoda koja može pomoći jeste jednostavno slušanje argumentovanih razgovora između dvije osobe. Na taj način možete saznati nešto novo, a i naučiti par načina kako reagovati u određenim situacijama u razgovoru i kako odgovoriti na nasumična pitanja.

## ■ Šta bi trebao napraviti kad pogriješim?



### ZAŠTO JE TO VAŽNO ZNATI?

Ako priznaš svoje greške i trudiš se učiti iz njih, postat ćeš zrelij i steći ćeš povjerenje drugih.

### ŠTA BI TI UČINIO?

Zamisli sljedeću situaciju: Toni i njegovi prijatelji igraju nogomet. No Toni tako snažno napuca loptu da ona odleti ravno u susjedov prozor i razbije staklo.

Što bi ti učinio da si na Tonijevom mjestu?

### DOBRO RAZMISLI!

MOGAO BI:

- Pobjeći.
- Okriviti nekog drugog.
- Ispričati susjedu šta se dogodilo i reći mu da ćeš nadoknaditi štetu.

Možda bi najradije pobjegao. No uvijek je najpametnije priznati svoje greške — bez obzira na to radi li se o razbijenom prozoru ili o nekom drugom problemu. Za to postoje dobri razlozi.

### ZAŠTO JE DOBRO PRIZNATI SVOJE GREŠKE?

- Zato što je pošteno tako postupiti.
- Zato što svi mi lakše oprštamo onima koji priznaju da su pogriješili.
- Što je najvažnije, takvim postupanjem raduješ Boga.

Dvadesetogodišnja Karina zatajila je svom ocu da je dobila kaznu zbog prebrze vožnje. No prije ili kasnije tajne izadu na vidjelo. "Godinu dana nakon što me zaustavila policija, tata je pregledavao neke račune i našao kaznu", kaže ona. "Skrivanjem kazne uvalila sam se u velike probleme."

Pametni uče na greškama! Karina kaže: "Ako skrivaš što si učinio, problem postaje još veći. Na kraju uvijek platiš za ono što si skrivio."

### UČI NA SVOJIM GREŠKAMA

Ali nije dovoljno priznati da smo pogriješili. Iz svojih grešaka trebamo nešto i naučiti. Vera kaže: "Iz grešaka koje sam učinila nastojim izvući pouku. One me upozoravaju na gluposti koje više ne bih trebala ponavljati. To mi pomaže da postanem bolja osoba." Kako i ti možeš učiti iz svojih grešaka? Posudio si tatin bicikl i slupao ga. Što ćeš učiniti?

- Šutjet ćeš i nadati se da tata neće ništa primijetiti.
- Ispričat ćeš tati sve što se dogodilo.
- Reći ćeš tati što se dogodilo, ali ćeš okriviti nekog drugog.

Dobio si jedinicu iz testa jer nisi učio. Što ćeš učiniti?

- Reći ćeš da je test bio pretežak.
- Priznat ćeš da si dobio jedinicu jer nisi ni tuknuo knjigu.

- Tvrđit ćeš da profesor ima nešto protiv tebe.

Sada ponovno razmotri prethodne dvije situacije i zamisli da si ti na mjestu (1) svog tate i (2) svog profesora. Što bi tvoj tata i tvoj profesor mislili o tebi kad bi iskreno priznao u čemu si pogriješio? Što bi mislili o tebi ako bi se počeo izvlačiti?

Sada se pokušaj prisjetiti neke greške koju si učinio u posljednjih godinu dana i odgovori na sljedeća pitanja:

1. Šta si skrivio i kako si postupio nakon toga?

- Zataškao sam svoju pogrešku.
- Okrivio sam nekog drugog.
- Iskreno sam priznao što sam učinio.

2. Ako nisi priznao grešku, kako si se nakon toga osjećao?

- Super! Izvukao sam se.
- Jadno. Trebao sam priznati što sam učinio.

3. Jesi li mogao postupiti bolje? Što si mogao učiniti?

4. Što si naučio iz svoje greške?

## ■ Uticaj YouTube-a na mlade

Savremeno doba okarakterisano je kao doba tehnologije. Razvojem tehnologije razvijaju se i društvene mreže koje su uveliko ušle u naše živote. Međutim, najveći uticaj društvene mreže ostavljuju na svoju najbrojniju publiku-djecu. Prema istraživanjima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), najveći uticaj na mlade ima upravo YouTube.

YouTube je popularna mrežna usluga za razmjenu videozapisa na kojoj korisnici mogu postavljati, pregledavati i ocjenjivati videozapise. Za postavljanje sadržaja potrebna je registracija, dok za pregledavanje nije, osim sadržaja koji nije primjerena za osobe mlađe od 18 godina. Utemeljitelji YouTuba su Chad Hurley, Steve Chen i Jawed Karim. Danas je YouTube u vlasništvu kompanije Google.

Statistika pokazuje da djeca u razdoblju od 7 do 17 godina najbrojniji korisnici i najvjernija publika YouTube-a. Ali, šta je to što djecu toliko privlači?

S ciljem bolje razrade teme, kontaktirali smo neke od aktuelnih bosanskohercegovačkih youtubera (osobe koje se bave postavljanjem videozapisa na YouTube). Evo šta su nam oni rekli:

*“Mlade osobe u ulozi gledalaca same biraju što će, koliko, kada i kako gledati, tako da najveću odgovornost tu snose upravo mlade osobe. Naravno neke od njih ne posjeduju određeno znanje ili iskušto da odmah shvate kakav je ko, te kakav sadržaj određeni YouTuber nudi, ali s vremenom su starije osobe (roditelji) ti koji trebaju da se pozabave time*

*kako njihova djeca provode vrijeme jer nakon određenog vremena se promjene itekako primijete.“*

*„Ciljana publika svakog YouTube-ra influencera je tinejdžerski uzrast, a ponekad i mlađi tako da djeca pamte sve što čuju i vide. Tu se javljaju negativne strane jer nisu svi YouTube-ri “diskretni”. Koriste proste riječi koje kasnije djeca upućuju vršnjacima, šire “mržnju” i slično.“*

*„Nisu krivi ni YouTube niti bilo koja druga društvena mreža za pokušaj manipulacije, prostačenje, niti za stvaranje mržnje. Krivi su korisnici YouTube jer su oni ti koji biraju sadržaj koji će da gledaju.“*

Iz ovih tekstova, na osnovu istraživanja, rezultata statistike, ali i ličnog iskustva ističemo sljedeće: MI SMO TI KOJI BIRAMO ŠTA ŽELIMO DA GLEDAMO. NA YOUTUBE-U DOSTUPNE SU RAZLIČITE VRSTE SADRŽAJA, OD EDUKATIVNIH I NAUČNIH KLIPOVA, DO PSOVKI, PORNOGRAFIJE I GOVORA MRŽNJE. DANASNI YOUTUBERI SU TI KOJI ĆE SVE URADITI ZARAD POPULARNOSTI, TE SVAKOME OD NJIH NIJE NA PAMETI ŠTA ĆE SE SUTRA DESITI SA DJETETOM KOJE JE POGLEDALO NJEGOV KLIP. RODITELJI SU TI KOJI TREBAJU DA UPUTE SVOJU DJECU NA KVALITETAN SADRŽAJ YOUTUBE-A, DA IH UPOZORE NA ŠTETNE, ALI I DOBRE STRANE YOUTUBE-A. U 21. VIJEKU TREBAMO BITI U KORAK S VREMENOM, ALI NE DOZVOLITI DA BILO KO TO ISKORISTI PRAVEĆI OD DJECE MARIONETE KOJIMA NEKO UPRAVLJA ZARAD LIČNE KORISTI.

Nirvana Škiljo i Ernes Halilović, II-g



## ■ Šta trebam znati o objaljivanju slika na internetu?

Zamisli da si na nekom super odmoru i da to želiš podijeliti s prijateljima. Kako ćeš to učiniti? Hoćeš li...

- A. svakome poslati razglednicu?
- B. svima napisati e-mail?
- C. objaviti fotografije na internetu?

- Kad su tvoji baka i djed bili tvojih godina, vjerojatno su mogli odabratи jedino odgovor "A".
- Kad su tvoji roditelji bili u tvojim godinama, možda su već mogli izabrati opciju "B".
- Danas bi mnogi mladi bez puno razmišljanja odgovorili "C". A ti? Ako je to i tvoj odgovor, ovaj članak pomoći će ti da izbjegneš nekoliko zamki na koje bi pritom mogao naići.

### Dobre strane

**Brzo je.** "Fotografije volim podijeliti odmah nakon nekog genijalnog izleta ili druženja s prijateljima, dok mi je sve još živo u sjećanju" (Melanie).

**Praktično je.** "Puno mi je lakše pregledavati fotografije koje frendovi redovito objavljuju nego im svako malo slati mail i pitati što je novo kod njih" (Jordan).

**Lakše je ostati u kontaktu.** "Neki moji prijatelji i rođaci žive jako daleko. Ako malo češće objave neku fotografiju, a ja ih redovito pregledam, to mi je kao da ih vidim svaki dan" (Karen).

### Moguće opasnosti

**Ugrožena sigurnost.** Ako ti je na kameri uključena opcija za određivanje lokacije, slike koje objaviš

mogle bi otkriti više nego što želiš. "Objavljivanje fotografija i ostalog sadržaja s tačnom lokacijom omogućava različitim ljudima koji posjeduju softvere za praćenje, a nemaju dobre namjere, da otkriju gdje se neko u određenom trenutku nalazi", stoji na internetskoj stranici Digital Trends.

Istovremeno, takve informacije dobro dodu i kriminalcima koji žele znati kada će nečija kuća ili stan biti prazni. Digital Trends izvještava o slučaju u kojem su tri provalnika koristila priliku dok nikog nije bilo kod kuće i opljačkala čak 18 domova. Kako su znali da nikoga nema? Sve potrebne informacije prikupili su na internetu, gdje su lako pratili kretanje stanara. Ukrali su razne predmete u vrijednosti od 100 000 američkih dolara.

**Neprikladan sadržaj.** Neki ljudi nemaju nimalo srama i objavljaju što god im padne na pamet. Tinejdžerica po imenu Sara rekla je: "Možeš se naći u nezgodnoj situaciji ako pregledavaš profile osoba koje ne poznaješ. To je kao da se bez karte krećeš nepoznatim gradom. Skoro je sigurno da ćeš završiti negdje kamo nisi htio ići."

**Gubitak vremena.** "Lako se zaokupiti pregledavanjem tuđih objava ili čitanjem svih komentara", rekla je djevojka po imenu Jolanda. "Možda zbog toga počneš koristiti svaku slobodnu sekundu da vidiš je li objavljeno nešto novo."

### Ako želiš imati vlastiti profil, moraš biti u stanju kontrolirati se

Nešto slično zaključila je i Samantha. Ona kaže: "Morala sam tačno odrediti koliko ću vremena



trošiti na pregledavanje tuđih profila. Ako želiš imati vlastiti profil na nekoj mreži, moraš biti u stanju kontrolirati se.”

### Što možeš učiniti?

- Kloni se neprimjerenog sadržaja: “*Redovito pregleđavam objave onih koje pratim. Ali čim viđim da su objavili nešto što je po mom mišljenju neprikladno, prestanem ih pratiti*” (Steven).
- Nemoj biti u kontaktu s osobama koje ne dijele twoja uvjerenja jer te mogu navesti da snizis svoje moralne kriterije: “*Nemoj pratiti ono što*

*je jako popularno samo zato što to svi rade. Često ćeš baš na takvima stranicama naići na psovke, golotinju i drugi neprihvatljiv sadržaj*” (Jasna).

- Odredi koliko ćeš dugo pregledavati tuđe objave i koliko ćeš često objavljivati fotografije: “*Prestala sam pratiti one koji su malo pretjerali s fotkama. Recimo, netko ode na plažu i objavi 20 slika iste školjke. Čemu to?! Potrošiš užasno puno vremena dok sve to pregledaš*” (Rebeka).
- Pazi da tvoje fotografije ne ostave dojam da si sam sebi najvažniji. Nemoj misliti da će tvoji prijatelji biti očarani pustim slikama tebe i onoga što trenutno radiš.

“*Neki non-stop objavljuju selfie. Ako smo prijatelji, znam kako izgledaš i ne moraš me stalno na to podsjećati!*” (Allison).

## ■ Nemaš pravo da mi sudiš

Hej ti, ti koji si čovjek kao i ja, koji hodiš ovom planetom baš kao i ja. Upravo se tebi, čovječe, obraćam. Govorim ti ovo i garantujem ti da imaš svako pravo koje si stekao onog dana kada je sunčeva svjetlost prvi put ugrijala tvoje lice. Imaš pravo od tog trenutka da dišeš, hodaš, pričaš, grliš, voliš, smiješ se, plaćeš, tuguješ, imaš pravo da stalno okrećeš svoje lice prema Suncu i vapiš za njegovom toplotom. Imaš sva prava jednog ljudskog bića. Ali, nešto će još da ti kaže. I tebi i svakom čovjeku poput tebe i mene. NEMAŠ PRAVO DA MI SUDIŠ! To ti ne dam, ni sebi ne dam, ni bilo kome drugom.

Imamo pravo da razumijemo ili ne razumijemo. Dok potpuno ne dokućimo nečiju dušu i shvatimo njegovu priču, treba da šutimo. Hajde da tišinom gradimo ljepši svijet! Hajde da šutimo, a iz naših očiju neka ne izlaze osude, već topli pogledi razumijevanja pa čak i onda kada ne možemo potpuno da razumijemo. Važno je da samo jedno razumijemo: ne postoji čovjek koji u svom srcu ne nosi barem zrno ljudskosti.

Svi mi oko sebe nosimo plašteve, onakve kakve mi želimo, a ne nužno onakve kakve naša duša kreira. I prije nego što osudiš dobro razmisli: osuđuješ li dušu ili plašt?

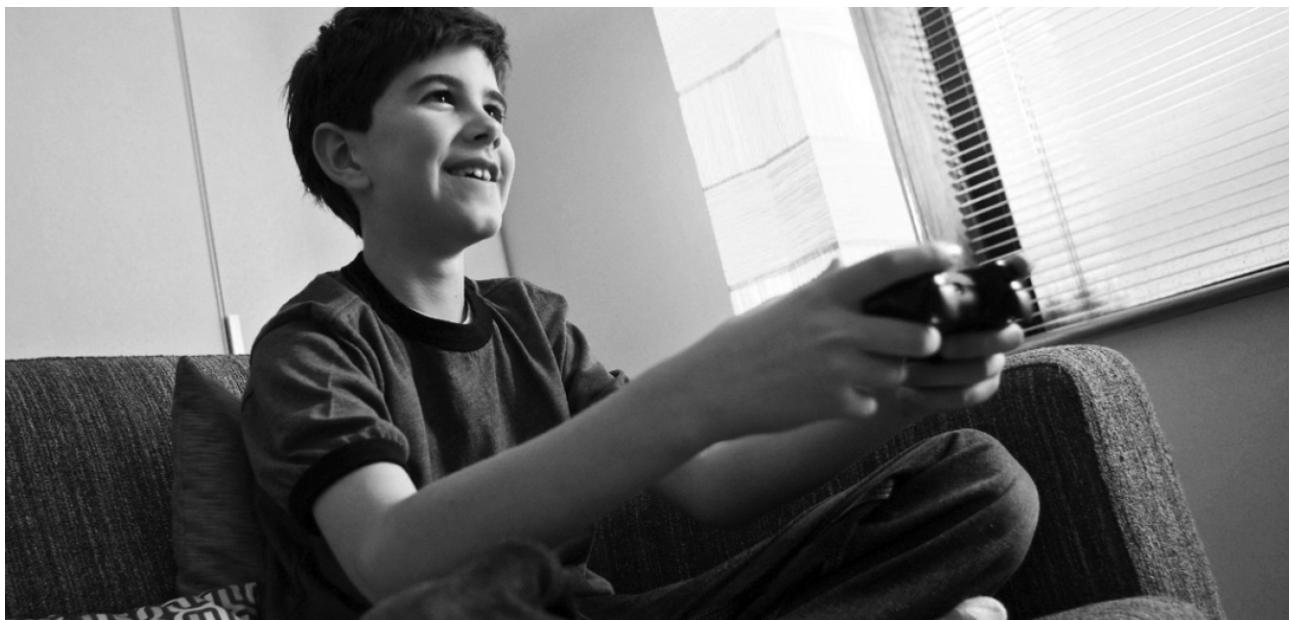
Čini li se i tebi, čovječe, da smo mi, ljudi, počeli jedni drugima da stavljamo etikete. Etikete po kojima druge ljude razvrstavamo i određujemo. I kreiramo te etikete po vlastitom nahođenju. Vidimo u drugim ljudima ono što želimo, a ne ono što treba da vidimo. I ne, ovo nije osuda sa moje strane. Ovo su samo riječi kojima želim da rušim zidove predrasuda koje gradimo.

Kada bi pokušali, samo pokušali, da nađemo opravdanje za nečiji postupak. Ima li opravdaja ili ne, to zna Onaj Koji će svima da nam sudi. Ali za neljudskost opravdanja nema. Pa zašto da naša ljudska duša uprljana predrasudama poste neeljudska? Jesmo li onda uopće zasluzili da se zovemo ljudima? Imenica “ljudi” nema jedninu, upravo zasto što se moramo držati zajedno. Naša srca neka budu povezana neraskidivim užetom prihvatanja i razumijevanja.

Svaki put kada osudimo nekog, mi osuđujemo sebe.

Za kraj, još će nešto, čovječe, da te zamolim. Ako je do tebe doprla ova moja poruka, naredni put kada me vidiš, nasmiješi mi se. Vjerovatno ne znaš ko sam ja, ali se nasmiješi svakom prolazniku. Sigurna sam da iz svakog ljudskog srca dolazi ova ista poruka. Hajde da rušimo zidove između ljudi toplim osmijehom!

## ■ Videoigre - za i protiv



### Plusevi

S kojim bi se izjavama složio?

- "Videoigre su dla jer se može zabavljati i zblžiti s obitelji ili s prijateljima"
- "One su super ako hoćeš malo odmoriti mozak" (Anita).
- "Pomažu ti da imaš bolje reflekse" (Christopher).
- "Učiš brže rješavati probleme" (Amy).
- "Vježbaju ti mozak jer te tjeraju da misliš, planiraš i smišljaš strategiju kako ostvariti neki cilj" (Toni).
- "Neke igre potiču na timski rad i tako te uče slagati se s drugima" (Thomas).
- "Neke igre pomažu ti da budeš fit" (Jasna).

Slažeš li se s nekom od tih izjava? Da li ti možda sve one zvuče logično? Igre mogu biti korisne jer pozitivno utječu na umne i fizičke sposobnosti. No čak i ako služe samo za to da malo ubiješ vrijeme ili da odmoriš mozak, kako je rekla Anita, to samo po sebi ne mora biti loše.

### Minusi

Oduzimaju li ti videoigre previše vremena?

"Kad igram videoigre, ne znam stati. Stalno sebi govorim: 'Još samo jedan nivo i gotovo', a onda shvatim da već nekoliko sati visim pred kompjuterom" (Anita).

"Kad igraš igre, vrijeme kao da stane. Sati ti prođu za tren oka. Na kraju misliš da si nešto postigao jer si pobijedio u pet igara, ali ustvari nisi napravio ama baš ništa" (Serena).

**Zaključak:** Ako potrošiš novac, opet nekako možeš doći do njega, ali ako potrošiš vrijeme, više ništa ne možeš učiniti. To bi značilo da je vrijeme vrednije od novca. Zato pazi kako ga trošiš!

### Utiču li videoigre na tvoj način razmišljanja?

"Zločini koji su inače kažnjivi zatvorom ili smrću u videoigrama 'počine se' bez imalo razmišljanja" (Sven).

"U mnogim igrama trebaš srediti neprijatelje da bi pobijedio. To često znači da ih trebaš pobijati na najodvratnije načine" (Anita).

"Nevjerojatno je što nekad govorиш prijateljima dok igraš s njima. Možda i ne primjetiš da im kažeš: 'Crkni!' ili 'Ubit ću te!'" (Natan).

**Razmisli:** U jednoj knjizi koja govori o odgoju tinejdžera stoji: "Izgleda da nasilne igre snažnije utječu na ponašanje djece nego televizija jer djeca ne samo da gledaju nemilosrdne, krvožedne likove — oni jesu ti likovi. Budući da djeca uče kroz igru, nasilne videoigre zapravo uče djecu nasilju" (Getting to Calm; usporedi Izajiju 2:4).

### Povratak u stvarnost

Mnogi mladi naučili su postaviti granicu kad je riječ o igranju igara. Izdvojili smo dvije zanimljive izjave:

"Nekad sam igrao videoigre do kasno u noć. Mislio sam: 'Dovoljno mi je pet sati sna. Samo još jedan nivo!' Sad sam u tome puno razumniji. Još uvijek volim igrati igre, ali samo s vremenom na vrijeme. Stvarno je važno biti umjeren" (Josip).

“Manje igram videoigre i zato stignem napraviti puno više drugih stvari. Pomažem braći i sestrama i učim svirati klavir. Pa nisu igre cijeli svijet!” (David).

**Zaključak:** Videoigre mogu biti dobra zabava ako se znaš kontrolirati. Međutim, budi oprezan! Nemoj na njih trošiti puno vremena ni zapostavljati važne obaveze koje imaš. Umjesto da previše vremena i snage trošiš na ostvarivanje nekog cilja u igri, zar ne bi bilo bolje ulagati trud u ostvarivanje ciljeva koji će ti omogućiti da u stvarnom životu postigneš nešto istinski vrijedno?

### ŠTA KAŽU TVOJI VRŠNJACI?

“Ako igras videoigre u svojoj sobi i ne znaš stati, premjesti kompjuter na neko drugo mjesto. Lako je reći da ćeš igrati samo neko vri-

jeme i onda ugasiti kompjuter, ali ako igraš u svojoj sobi, vjerojatno se cijelu noć nećeš maknuti od ekrana” (Madison).

“To što kažeš da ćeš prestati igrati nakon 10 ili 20 minuta, to su prazne priče. Nekad jednostavno moraš ustati, ugasiti igru i raditi nešto drugo. Ustvari, zašto ne bi napravio temeljitu ‘detoksifikaciju’? Nemoj igrati nekoliko dana, nego se bavi nekom fizičkom aktivnošću, naprimjer igraj košarku ili vježbaj” (Corbin).

“Ako ostaješ budan do 1 ujutro ili još duže, onda igra upravlja tvojim životom i određuje ti kad ćeš ići u krevet. To šteti tvom zdravlju, a zapravo nema ni smisla jer si sutra mrtav umoran” (Alexandria).

## ■ Život bez mobitela

Koliko samo puta dnevno posegnemo za tom malom spravicom koja je postala tačka oko koje se naš svijet okreće. Koliko li samo kilometara pređemo prstom dok provjeravamo sve nove “feedove”, obavijesti i objave na društvenim mrežama. Ko je gdje bio, s kim je ko bio, šta je ko radio i jeo, sve vam je to na “klik” ruke, ne dohvati, neko klik. Danas je postalo normalno da svako dijeli svoju privatnost i najsjajnije detalje iz svog svakodnevnog života, ali zapitamo li se ikada da li je to što radiamo ispravno i imali neki značaj za nas? Naravno da ne. Ko će se zapitivati o tim “glupostima” kad nema vremena jer dok provjerimo sve te objave, zaboravimo i gdje smo i šta smo. Kao osoba koja dnevno provede i previše vremena na telefonu i visi po svim mogućim vremenima, ne želim da izigravam licemjera i pričam vam bajke o tome kako ga trebate manje koristiti, kako je to štetno blabbla jer sam uvjerenja da vi to znate baš kao i ja. No, ponekad se zapitam i zamisljam šta sam sve mogla da uradim sa tim uzalud iskoristenim vremenom: mogla sam da pročitam par stranica knjige koja skuplja prašinu negdje na polici, mogla sam da uradim onu zadaću iz matematike koju odlažem do pred sami čas, mogla sam pomoći nekome neki predmet i još bezbroj mogućnosti... Ali, da jesam, kao što nisam. Često stanem i debatujem sama sa sobom: da li meni ovo treba? Da li mene zanima gdje je ko bio i šta je jeo, piuo, kupio, ali onda prevlada taj crv znatiželje i bacim se u to more neprekidnih objava, storyja, tweetova... Upravo, taj crv znatiželje i jeste produkt naših malih gadgeta,

telefona. Istina, ljudima je u prirodi da budu značiteljni, bili su od postanka vremena i bit će do njegovog kraja, ali zapitajte se kada je taj nivo značitelje prešao određenu granicu i prešao u uhođenje, ili kako kažemo STALKANJE. Bar smo se jednom našli u situaciji da nekog uhodimo, pratimo svaki njegov korak i razbijamo glavu gdje su, šta su, s kim su. Eh, vratimo se sada par godina unazad gdje je zlata vrijedila : što manje znaš, to bolje. Nije bilo načina da se sazna gdje je neko dok ne sjedneš i pratiš tu osobu ili izvučeš iz nje. Kako je samo tada bilo manje svađa, ehhhhh. Ne kažem da mobiteli imaju samo negativne strane, naravno da ne, tu su i pozitivne stvari kojim trebamo biti svakodnevno zahvalni. Kada nam treba pomoći, bilo to da li je od neke osobe ili nešto sa interneta, u roku od minute možemo dobiti to što smo tražili što nije bilo moguće prije petnaestak godina. Kada treba nešto izračunati ili uslikati, ne treba vam niti kalkulator niti fotoaparat u torbi, sve je to u toj malo spravici u vašem džepu.

Možda, na kraju krajeva, ne treba zamišljati život bez mobitela: osnovna funkcija mobitela i jeste bila da olakšaju život, u smislu nenošenja pune torbe spravica, papira, karti itd. Nisu mobiteli krivi što smo ih mi počeli promatrati kao uređaje kojim definišemo svoj socijalni status i koliko smo popularni. Mislim da se i izumitelji mobitela hvataju za glavu kada vide što se zapravo dogodilo s nama. Vjerojatno se smatraju krivcima što su se generacije ljudi pretvorile u robote i što će ih se još generacije pretvoriti, ko zna...

## ■ Zašto trošimo toliko novca oko Nove godine?

Nova godina svjetski/međunarodni praznik koji simboliše radost, veselje, sreću. A zašto? Zato jer smo godinu stariji, jer je jedna etapa iza nas, jer je to neradni dan. A ljudi kao ljudi, tome pridaju neki ogroman značaj, pa se pripremaju slavlja, doček Nove godine na trgu, akcije u trgovačkim centrima - sve jeftinije, dijaspora dolazi u Bosnu da troši svoje eure, da nama čorluče. Pa onda ove naše gazde odlaze na Vlašić, Bjelašnicu i druge naše lijepе planine da slave taj jedan dan, Novu godinu. I u tome svemu i tebe želja povuće da daš i ti onu crkavicu od plate iz svoje kuće. Sastane se vas četiri - pet, pa sa ženama u neku kafanu, motel ili ti više voliš kod kuće. Kupi se meze, alkohola, daš i djetetu dvadeset maraka, pa ode i on sa društvom. A treba ti i odijelo, i ženi haljinu, da ne budete kao niko, to je posebna noć. I, eto, tako, zbog noći jedne, januar čitav jedeš hljeb i paštetu. Ljudi smo pa tražimo sreću u beznačajnim stvarima i eto zato trošimo toliko novca oko Nove godine.

### Može li se sreća kupiti?

Sreća je pojam koji opisuje blagostanje, uživanje, ljepotu i tome slično. Za nekoga je sreća „para puna vreća“, nekome nematerijalne stvari, velika porodica, uzvraćena ljubav, prosječan lagodan život... Sve zavisi od čovjeka do čovjeka, kako ko sreću posmatra. Moje mišljenje je da se sreća ne može kupiti. Zašto? Jednostavno je. Možemo kupiti sat, ali ne i vrijeme koje će proći pored nas, bili mi bogati ili sirotinja. Možemo kupiti knjigu, ali ne i znanje, platiti doktora, ali ne i zdravlje. Koliko god novca imali, on ostaje poslije nas. Samo sa sobom nosimo svoje znanje i svoja djela. Nema pare kojom možemo platiti zdravlje. Samo to u obzir da uzmemo, jasno bi bilo da sreću ne možemo kupiti. Kuću, stan, auto možemo kupiti, ali ne i složnu porodicu koja će uživati u tome. Ali opet, lakše je plakati u vili sa bazenom, nego na ulici, bez marke u džepu.

Ahmić Ramiz III G



## ■ Zbog ovih 7 hobija bit ćete pametniji: svirajte, vježbajte...

Gotovo svako ima neke hobije u kojima uživa, zabavlja se i opušta. No, jeste li znali da vam neki od tih hobija mogu pojačati kognitivne funkcije i poboljšati pamćenje?

Od mnogih, ovo su oni koji će vas ‘činiti’ pametnijima:

**Puno čitajte.** Čitanje je definitivno jedan od načina na koje ćete postati pametniji, stoga sastavite listu od barem deset knjiga koje ćete pročitati u nekoliko mjeseci i ne odustajte od zadatog. Mozak će održati usredotočenim, a proširit ćete i riječnik.

**Svirajte neki instrument.** Ljudi koji sviraju instrumente smatraju se nadarenim i inteligentnim ljudima. Kao i kod učenja stranih jezika, najbolje je ako ste s time počeli u djetinjstvu. Ako ipak niste, nikad nije kasno, jer to definitivno razvija kognitivne funkcije.

**Rješavajte križaljke i zagonetke.** Rješavanje zagonetki i aktivnosti koje stimuliraju mozak mogu smanjiti rizik od demencije za čak 60 %. Za to vrijeme psihički izazovne igre znatno popravljaju pamćenje, a igre koju potiču aktivnost mozga daju još bolje rezultate.

**Redovito vježbajte.** Zdravo tijelo osigurava vam da imate i pametniji mozak. Redovito vježbanje održava vaš mozak i tijelo u funkciji kakvoj bi trebao biti. Smanjuje napetost i pomaže vam da bolje

spavate. Liječnici se slažu da bolja cirkulacija krvi u mozgu povećava fukcionalnost mozga.

**Meditirajte.** Meditacija je postala zanimljiva ljudima jer su istraživanja pokazala da možemo kontrolirati naše moždane talase i osjetiti što god želimo osjetiti u bilo kojem trenutku. To znači da se možemo osjećati moćnije prije nego što započnemo pregovarati, samopouzdanje kada tražimo povišicu itd.

**Putujte na nova mjesta.** U putovanja su uključeni fizički i mentalni treninzi, a um se oslobađa od svakodnevnog stresa. Kako postajete oslobođeni od stresa imate više mogućnosti da se usredotočite na zadatke, promatranja i produbljivanje vašeg razumijevanja predmeta. Svako novo mjesto na koje putujete pruža mogućnosti za naučiti nove

stvari - upoznajete nove ljude iz svih dijelova svijeta, isprobavate novu hranu, upoznajete novu kulturu, načine života i općenito, upoznajete novu okolinu. Sve to vas stavlja u kontakt s idejama o kojima, da niste krenuli na putovanje, ne biste nikada razmišljali.

**Kuhajte različite vrste jela.** Ljudi koji redovito kuhaju, osobito oni koji su voljni isprobati razne obroke, imaju visoku razinu kreativnosti. Kuhanje nastoje postići kvalitetu, ne boje se iskušati nova jela i veliku pozornost daju detaljima. Kad god nešto skuhate, učite se "multitaskingu", a to znači da istovremeno morate brinuti o više stvari, biti precizni i brzo donositi odluke. Sa svim tim vještinama čovjek postaje spretniji, a i pametniji.

## ■ Namirnice koje pomažu pri učenju

Naučno je dokazano da pojedine namirnice pomažu pri obnavljanju sive moždane mase i pospješuju učenje. Naravno, to ne znači da možete da se prejedete ovim namirnicama i očekujete da će se sve samo naučiti. Knjigu pod jednu ruku, a u drugu ruku stavite zdjelu/čašu sa nekom od ovih namirnica.

### Mlijeko i jogurt

Te dvije namirnice sadrže D vitamin koji pospješuje revitalizaciju mozga. Američka nutricionistica i osobna trenerica Marjorie Nolan tvrdi da nemasni mlječni proizvodi mogu pomoći boljoj koncentraciji jer su puni proteina i B vitamina. Za što efikasnije učenje, najbolji je obični nemasni grčki jogurt koji je iznimno bogat proteinima te ne sadrži šećer.

### Borovnica

Za nju se kaže da je po svom sastavu 'savršena namirnica' jer je prepuna antioksidansa i fitokemikalija, spojeva koji ih 'bojaju' u tamno plavu boju. Borovnica pomaže u održavanju vrhunskog moždanog performansa jer ga čisti od štetnih molekula tzv. slobodnih radikalova. Preporučena dnevna doza je oko jedne pune čaše.

### Orasi

Brojna istraživanja pokazala su da su studenti koji su redovito jeli orahe bili bolji u deduktivnom zaključivanju od onih koji ih nisu konzumirali. No, morate imati na umu da su 'zdrave masti' u orašastim plodovima ipak 'samo masti' pa nemojte

pretjerivati sa njihovom konzumacijom. Najbolje je da jednom dnevno pojedete količinu koja stane u dlan vaše ruke.

### Čokolada

Ukratko rečeno, čokolada je hrana za mozak, ali i dušu. Za bolje učenje i pamćenje, preporučuje se konzumacija tamne, gorke čokolade sa velikim udjelom kakaa, ali ne više od nekoliko kockica dnevno, oko 14 grama. A ako, pak, niste ljubitelj gorke čokolade, isti učinak na vaše 'klikere' imat će mješavina jedne žličice običnog kakaa (izbjegavajte alkalizirani ili 'nizozemski obrađeni' jer sadrži malo antioksidansa) i grčkog jogurta.

### Kafa

Ovaj napitak s kofeinom pruža vam prijeko potrebnu količinu 'startne' energije kako biste započeli dan. Ako ste ljubitelj velikih porcija kafe s mlijekom, kapučina i sl., kako biste izbjegli kofeinsku tremu i porast tjelesne mase, preporučena količina konzumacije je osmina šolje. No, ako ne volite tu 'čarobnu tamnu' tekućinu, prebacite se na zeleni čaj koji ima skoro jednake učinke na zdravlje.



## ■ Zašto trebam imati dobre odnose s bratom i sestrom?

### Nerazdvojni (ne)prijatelji

Iako se braća i sestre često ponašaju kao neprijatelji, ipak su jako povezani. Ako imaš brata ili sestru, znaš da ih voliš i da oni vole tebe, ali nekad se jednostavno ne slažete. Osamnaestogodišnja Helena kaže: "Mlađi brat užasno me živcira. Tačno zna šta i kad treba reći ili napraviti da me razljuti."

Neke nesuglasice između braće i sestara mogu se riješiti uz malo razgovora i dogovora. Evo dva primjera:

- Dva brata dijele sobu i svađaju se jer žele više privatnosti. Rješenje? Trebaju naučiti raditi

međusobne ustupke i jedan drugome dati dovoljno prostora.

- Dvije sestre bez pitanja "posuđuju" odjeću jedna od druge. Rješenje? Trebaju porazgovarati i postaviti razumne granice.

### Dva razloga zašto se pomiriti

Koliko god ti je teško slagati se s bratom ili sestrom, postoje barem dva razloga zašto se u to isplati ulagati trud.

1. **To je znak zrelosti.** Mladić imenom Alex, koji ima dvije mlađe sestre, kaže: "Prije bih za čas eksplodirao kad sam bio s njima. Sada sam smireniji i imam više strpljenja. Valjda sam postao zrelijiji."
2. **To je dobra škola.** Ako ne možeš podnosići mane svog brata ili svoje sestre, kako ćeš podnosići loše strane svog bračnog partnera, kolege, šefa ili nekog drugog s kim ćeš dolaziti u kontakt?

Nepobjitna činjenica: Kvaliteta međuljudskih odnosa koje ćeš razvijati u budućnosti ovisi o tome znaš li komunicirati i praviti ustupke, a porodica je najbolje mjesto za razvijanje tih kvaliteta.

Bi li volio naučiti rješavati probleme s bratom ili sestrom? Pročitaj okvir "Šta kažu tvoji vršnjaci" i ispuni popratni radni list "Kad braća i sestre imaju nesuglasica".

## ■ Stephen Hawking-ZANIMLJIVOSTI

2018. godina je godina koja je obilježena gubitkom jednog od najpoznatijih fizičara savremenog doba. Stephen Hawking ostat će upamćen kao jedan od najznačajnijih teoretskih fizičara i kozmologa našeg doba. Uprkos bolesti koja mu je onemogućila da govori i pomjera mišiće, Stephen Hawking je uspio da donese nekoliko zakona koji su zauvijek promijenili pogled na svijet.

1. Stephen Hawking je rođen 8. januara 1942. godine, dan koji je obilježen kao 300-ta godina od Galileove smrti.

2. Iako je imao slabe ocjene u toku školovanja, njegovi profesori nisu odustajali od njega jer su predosjećali da se pred njima nalazi ogroman potencijal, odakle je potekao njegov nadimak "Einstejn". Njegove ocjene su predstavljale problem njegovom ocu koji je želio da njegov sin pohađa Oxford, ali bez školarine za koju su bile potrebne dobre ocjene, to bi bilo nemoguće. Međutim,

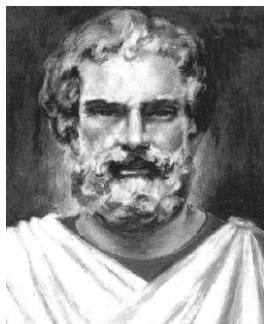
kada je došlo vrijeme prijemnog testa za školarnu, Hawking je postigao nevjerojatne, skoro perfektne, rezultate.

3. Prve simptome bolesti, Stephen je počeo pokazivati kada je maturirao i vratio se kući roditeljima. Na njihovo inzistiranje odlazi specijalisti te mu je nakon dvije sedmice dijagnosticirana amiotrofična lateralna skleroza, neurološka bolest koja izaziva gubljenje sposobnosti upravljanja voljnim mišićima.

4. Iako je postigao značajna dostignuća vezana za fiziku i brojne nagrade, nikada nije osvojio Nobelovu nagradu, niti je bio nominiran za istu.

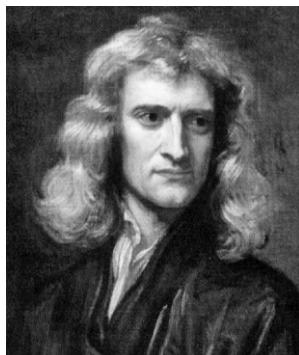
5. Stephen Hawking se pojavio u nekoliko filma i serija. U popularnoj animiranoj seriji "The Simpsons" dao je glas svom liku, pojavio se kao gost u "The Big Bang Theory" te u filmu "Star Trek: Next Generation".

## ■ Zanimljivosti o naučnicima



**TI NE VIDIŠ NI KUDA  
HODAŠ, A HOĆEŠ DA  
SAZNAŠ ŠTA SE NA NEBU  
DEŠAVA!**

**Grčki filozof Tales** (625 – 547. p. n. e) između ostalog, je predvidio pomračenje Sunca koje se dogodilo 584. godine prije nove ere, izmjerio je visinu piramide pomoću dužine njihove sjenke, a dokazao je i nekoliko geometrijskih teorema, a jedna se i danas naziva po njemu. Jednom prilikom je gledajući više u zvjezdano nebo nego kuda je hodoao, priča se, upao u jamu. Na njegove pozive za pomoć odgovorila je jedna starica koja se tu zatekla i tada ga posavjetovala: „Ti ne vidiš ni kuda hodaš, a hoćeš da saznaš šta se na nebu dešava!“



**BATINA JE IZ  
RAJA IZAŠLA**

**Isak Njutn** (1643-1727) poznati engleski fizičar, matematičar i astronom, poznat je po anegdoti da mu je pad jabuke na glavu dao ideju za teoriju gravitacije, ali ne samo po njoj. Kao odgovor na pitanje kako je, iako na početku loš đak, uspeo da se popravi u školi, Njutn je odgovorio: „U početku sam bio jedan od najgorih u razredu. Ali kada me je jedan od učenika izdevetao, misleći da kao najbolji đak na to ima pravo, odlučio sam da mu se osvetim i – prionuo sam na knjigu i ubrzo postao prvi đak u odjeljenju“. Njutn je zbog svog doprinosa nauci i postavljanja zakona opšte gravitacije i osnovnih zakona mehanike, dobio jedinicu za jačinu sile (1 N). Tvorac je i diferencijalnog i integralnog računa.



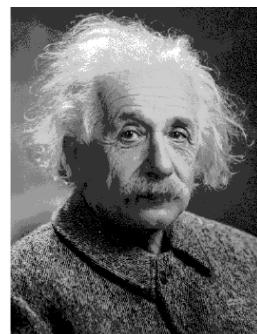
**VAN FU DŽI**

Srpski naučnik **Pavle Savić** (1909 - 1994) proučavao je oblast nuklearne fizike, fizike visokih pritisaka i niskih temperatura. Dobio je Zlatnu medalju Lomonosova, najveće rusko naučno priznanje. Dok je bio đak, dobio je primjedbu od profesora srpskog jezika da na pismenom zadatku nije koristio citate, uz komentar da se bez citata ne vidi da išta čita. Na sljedećem pismenom zadatku Pavle je citirao slavnog kineskog filozofa Van Fu Džija. Dobio je odličnu ocjenu i pohvalu što je tako brzo prihvatio savjet. Samo najbliži njegovi drugovi znali su da pomenuti slavni filozof ne postoji.



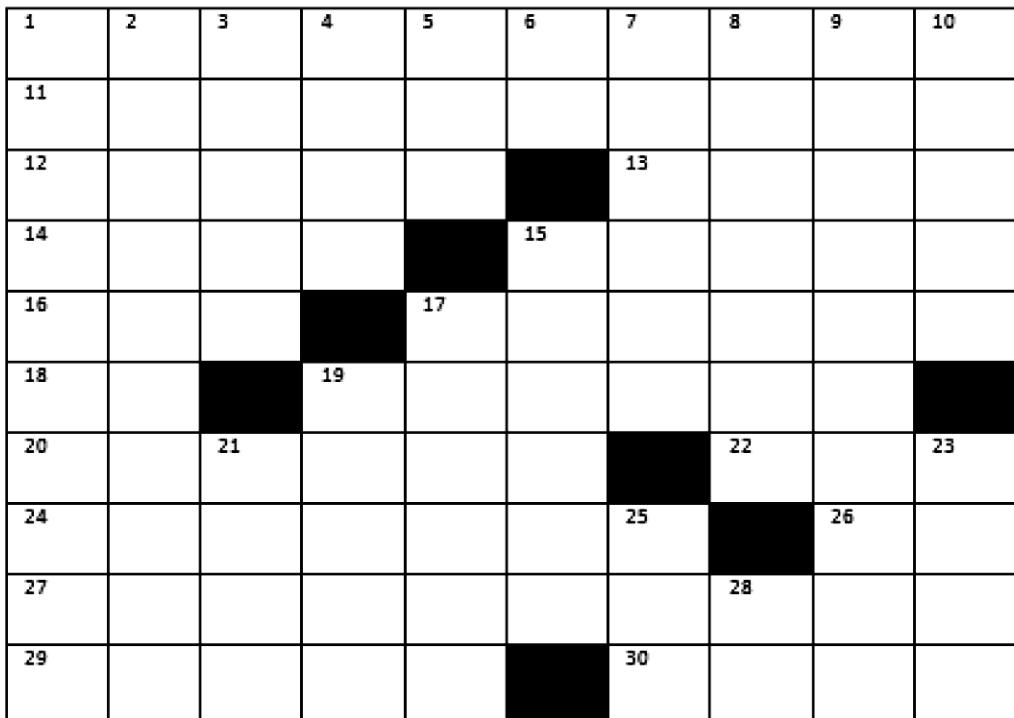
**BOLEST BEZ LIJEKA**

Jednom je na pregled kod Roberta Koha (1843 – 1910), poznatog njemačkog doktora i bakteriologa, došla na pregled uobražena bogata dama. „Na šta se žalite?“ - upitao ju je ljubazno. „Gospodine profesore! Šta je sa poštovanjem? Da li shvatate sa kime razgovarate? Nisam navikla da mi se bilo ko obraća drugačije nego sa „gospođo!“ „Tu bolest ja ne umijem da liječim!“, odgovorio joj je Koh.



**JEDAN JE  
DOVOLJAN**

Za vrijeme Drugog svjetskog rata, protiv Ajnštajna je bila podignuta velika naučna kampanja u Njemačkoj, što je rezultiralo izlaskom knjige po imenu „Sto naučnika protiv Ajnštajna“. Čuvši to, Ajnštajn je izjavio: „Zašto sto, da nisam u pravu i jedan bi bio dovoljan.“



## ■ Magični kvadrat

1.vodoravno i 1. uspravno: „bauk“ nauka; 11. vodoravno i 2. uspravno:neprofesionalizam; 12. vodoravno i 3. uspravno: zrno, metak (zbirna imenica); 13. vodoravno i 21. uspravno: otvor, šupljina na nečemu (množ.); 14. vodoravno i 4. uspravno: država, budžet (franc.); 15. vodoravno i 19. uspravno: mjesto gdje se nešto prodaje, pazar; 16. vodoravno i 5. uspravno: pčelinji proizvod; 17. vodoravno i 17. uspravno: oni samo jednom pogriješe; 18. vodoravno i 6. uspravno: zemljiš-

na mjera; 19. vodoravno i 15. uspravno: izdvajati iz mnoštva; 20. vodoravno i 7. uspravno: gl. grad Albanije; 22. vodoravno i 25. uspravno: ostrvo na Jadranu; 24.vodoravno i 8. uspravno: izdvojiti ( mišljenje, npr.); 26. vodoravno i 28. uspravno: zemljišnja mjera; 27. vodoravno i 9. uspravno: dati predujam, kaparu; 29. vodoravno i 10. uspravno: Amerikanci ( žargon.); 30. vodoravno i 23. uspravno: opsjena, varka.

## ■ Zagonetke

1. Što nikada ne možete jesti za doručak?
2. Gde krećeš na crveno, a staješ na zeleno?
3. Dvoje ljudi rođeno je u isti trenutak, a ipak imaju različiti dan rođenja. Kako je to moguće?
4. Pilot iz aviona promatra veliko krdo crvenih i zelenih slonova. Koje krdo slonova se bolje vidi iz aviona?
5. U vrtu se nalaze zečevi i kokoši. Dino je izbrojio ukupno 126 nogu i 25 kokošjih glava. Koliko je zečeva u vrtu?
6. U kojem mjesecu u godini ljudi spavaju najmanje?
7. Učestvujete u trci. Prestigli ste drugu osobu! Na kojem ste vi mjestu?
8. Koja planina je bila najviša na svijetu pre otkrića Mont Everesta?
9. Na polju su 3 čovjeka. Jedan ima zatvoren ruksak i mrtav je, a ostala dvojica su živa i imaju otvorene ruksake. Što se ovdje dogodilo?
10. Čovjek koji ne zna plivati padne s broda u duboko more. Nakon 2 sata spasioci ga pronalaze živog. Kako to da se nije utopio?

**ODGOVORI:** 1. Ručak i večeru • 2. Kada jedeš lubenicu • 3. Rođeni su u različitim vremenskim zonama • Ne postoje zeleni i crveni slonovi • 19 • Februaru • Drugom mjestu • Mont Everest iako ljudi nisu znali da postoji • Riječ je o padobrancima.Čovjek kojem se ruksak nije otvorio je poginuo, dok su ostala dvojica bezbjedno sletjeli • Pao je u Mrtvo more u kojem je nemoguće potonuti zbog velikog postotka soli.

# Školoskop

## Ovan

Nema potrebe da se osjećate kao da ste pali s Marsa. Taj osjećaj će proći čim prođe čas matematike. Ni ljubav Vam baš ne ide ovih dana, ali ni za to se ne brinite, najpreči ste sami sebi. Nesuglasice sa roditeljima shvatite kao posledicu toga da oni jednostavno ne shvataju da ste vi sebi TOP ↑

## Bik

Optužili su Vas da ste ljubomorni na one koji uče manje, a imaju bolje ocjene. Prihvativate to! Niko ne može učiti manje od Vas. A ocjene ionako nisu ogledalo znanja. Možda Vam u ljubavi ne cvjetaju ruže, ali zato Bingo i kladionica nekada donese neku zaradu. Ako ne, onda ste baš baksuz 😊

## Blizanci

Mjesecima osjećate umor i pospanost. To se, náhalost, vidi i u Vašem školskom dnevniku. Ali popravit ćete Vi to, čim roditelji dođu na informacije. Nije Vam prvi put da svi prijete popravnim ispitom. Bitno je da ste na emotivnom planu potpuno ispunjeni: čokolada je uvijek uz Vas!

## Rak

Uvijek ste bili osjetljivi, osjećajni i kreativni. Zato ne možete da shvatite zašto su svi oko Vas tako grubi. Pa te jedinice u školi su pokazatelj da Vas profesori mrze jer ste lijepi i zgodni. Vaša inteligencija je neupitna, Vi znate da ste genijalni. Niste krivi što su ljudi površni, pa samo primjećuju Vaše modne kombinacije.

## Lav

Po svemu se vidi da ste NAJ! Ne dajte da Vas pokolebaju. U skorijoj budućnosti će se ispostaviti da to što Vam strani jezici ne idu od ruke jeste Vaša prednost, jer planirate biti politički aktivni u svojoj državi, a ne u inostranstvu. Zdravlje je na zavidnom nivou, a i kad nije, pobrinete se da Vam drugi zavide. ;)

## Djevica

Svaka Vam čast na učenju i vladanju! To što nemate sreće u ljubavnim vezama znači da imate plan: prvo karijera, pa ljubav. Kad bude te imali svoje auto i posao, svi će se lijepiti za Vas. Ha ja! Nego, problem je zdravlje. Toliko

čikena i hamburgera, toliko kole, nijedan želudac ne može provariti.

## Vaga

Ne osvrćite se na to što Vas ogovaraju i što Vas ne vole. Ne može svako biti i lijep i pametan. Što se mora znati matematika, kad postoje digitroni. Za strane jezike je izmišljen Google translate. Prema tome, samo Vi po svom. Smiješi Vam se blistava budućnost. Momak će se kad tad morati pobrinuti da nešto zablista na prstu.

## Škorpija

Nije Vam jasno što svi misle da vičete kad Vi tako pričate. Dakle, nije do Vas. Svi oko Vas su nesposobni, spori, dosadni i glupi. Samo nije najjasnije zašto ste tako usamljeni kad ste savršeni?! Nikako da dokažete partneru /ici da ste romantični. Zato, izgleda, treba lupiti rukom o sto. Roman u šake!

## Strijelac

Sada se vraća što ste drugima lagali i što ste ih varali. Profesori su ljuti, prijatelji ne pričaju s Vama, a roditelji uvode zabrane. Ne preostaje Vam ništa drugo nego da se bacite u glumačke vode. Počnite glumiti da nemate pojma o čemu se radi. Kada Vam krene u ljubavi, sve će ionako samo od sebe da se riješi.

## Jarac

Vaša tvrdoglavost je donijela mnogo dobrog u Vaš život. Kad god ste pali, neko drugi je nastradao. Poštenje donosi siromaštvo, ali samo su siromašni sigurni da ih neko ne voli zbog para. Prema tome, glavu gore!

## Vodolija

Vaš smisao za humor Vas stavlja u centar pažnje. Ali samo Vaše pažnje! Međutim, ne briňite se. Šta Vas briga što drugi ljudi ne znaju da se zabavljaju. Samo neka je Vama fino.

Pobrinite se za svoju kičmu, nije lahko nositi toliku inteligenciju! Moglo bi Vam naškoditi.

## Ribe

Vi ne da nemate problema, već i tuđe rješavate. Kad se ostali naljute što rješavate njihove probleme, samo im recite da su nezahvalni. Pa toliko ste se potrudili da sve informacije pokupite, proanalizirate, prenesete kome treba, da im to ni najrođeniji temeljitije ne bi odradili.

## ■ Sportski kutak

Sportisti Srednje tehničke škole su aktivni tokom cijele školske godine i u različitim sportskim disciplinama. Od početka školske godine odigrava se malonogometna liga u kojoj učenici stvaju ekipe svake škole u Srednjoj tehničkoj školi. Aktivna su košarkaška, rukometna i odbojkaška takmičenja u muškoj i ženskoj konkurenciji, a naša škola ima reprezentacije u svim sportovima koje se takmiče i na općinskom, i na kantonalm nivou. Na općinskom takmičenju u malom nogometu i odbojci, učenici Srednje tehničke škole su osvojili 1. mjesto i u muškoj, i u ženskoj konkurenciji. Za veliku zainteresovanost učenika, ali i za sve ove uspjehe, zaslužni su i profesori koji treniraju učenike: Samko Vejsić, Esad Bašić i Dino Sejmenović.



Muška odbojkaška reprezentacija Srednje tehničke škole



Ženska dbojkaška reprezentacija Srednje tehničke škole



Košarkaška reprezentacija Srednje tehničke škole



Malonogometna reprezentacija Srednje tehničke škole



Rukometna reprezentacija Srednje tehničke škole